

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØEJA,
predstavljeni 10. septembra 2020¹

Zadeva C-59/19

**Wikingerhof GmbH & Co. KG
proti
Booking.com BV**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija))

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Pravosodno sodelovanje v civilnih in gospodarskih zadevah – Mednarodna pristojnost – Uredba (EU) št. 1215/2012 – Člen 7, točka 1, in člen 7, točka 2 – Posebna pristojnost v ‚zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji‘ in v ‚zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti‘ – Pojma – Merila – Opredelitev tožb za ugotovitev civilne odgovornosti, vloženih v sporih med pogodbenimi strankami – Tožba za ugotovitev civilne odgovornosti, ki temelji na kršitvi pravil konkurenčnega prava“

I. Uvod

1. Družba Wikingerhof GmbH & Co. KG je sklenila pogodbo z družbo Booking.com BV, da bi bil hotel, ki ga upravlja prvonavedena, prikazan na istoimenski spletni platformi za rezervacijo nastanitev. Vendar prvonavedena družba meni, da drugonavedena družba hotelirjem, registriranim na njeni platformi, postavlja nepoštene pogoje, kar pomeni zlorabo prevladujočega položaja, ki ji lahko povzroča škodo.

2. V tem okviru je družba Wikingerhof pri nemškem sodišču zoper družbo Booking.com vložila opustitveno tožbo na podlagi pravil nemškega konkurenčnega prava. Vendar nasprotna stranka v postopku v glavni stvari trdi, da to sodišče ni pristojno za odločanje o navedeni tožbi. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), ki odloča o reviziji v zvezi s tem vprašanjem, Sodišče sprašuje po razlagi Uredbe (EU) št. 1215/2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah² (v nadaljevanju: Uredba Bruselj Ia).

3. Predložitveno sodišče želi v bistvu izvedeti, ali tožba, kot je ta, ki jo je družba Wikingerhof vložila zoper družbo Booking.com in ki temelji na pravnih pravilih, za katera se v nacionalnem pravu šteje, da so deliktne narave, spada med „zadeve v zvezi z delikti ali kvazidelikti“³ v smislu člena 7, točka 2, te uredbe – v tem primeru bi bilo lahko sodišče, pri katerem je bila tožba vložena, pristojno na podlagi te določbe – ali pa taka tožba spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, navedene uredbe, ker do domnevnih protikonkurenčnih ravnanj, ki jih prvonavedena družba očita drugonavedeni, prihaja v njenem pogodbenem razmerju – v tem primeru bi morala družba

¹ Jezik izvirnika: francoščina.

² Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 (UL 2012, L 351, str. 1).

³ V nadaljevanju teh sklepnih predlogov bom uporabljal izraz „zadeve v zvezi z delikti“.

Wikingerhof svojo tožbo po vsej verjetnosti vložiti na podlagi zadnjenavedene določbe pri nizozemskem sodišču. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) torej Sodišču predlaga, naj pojasni obseg kategorij, ki ju tvorijo „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ in „zadeve v zvezi z delikti“, ter razmerje med tema kategorijama.

4. Vprašanja, omenjena v prejšnji točki, še zdaleč niso nova. Pripeljala so že do obsežne sodne prakse Sodišča, ki se je začela⁴ pred približno 30 leti s sodbama Kalfelis⁵ in Handte⁶. Kljub temu ostaja več negotovosti v zvezi z opredelitvijo nekaterih tožb, ki so na meji med zadevnima kategorijama, kot so tožbe za ugotovitev civilne odgovornosti, ki se vložijo v sporih med pogodbenimi strankami. Te negotovosti izhajajo zlasti iz sodbe Brogsitter,⁷ v kateri je Sodišče skušalo oblikovati abstraktno metodo za razvrščanje zadnjenavedenih tožb, toda katere točen pomen je redno predmet razprav v doktrini in pred nacionalnimi sodišči.⁸

5. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe tako Sodišču daje priložnost, da v okviru velikega senata strne to sodno prakso in s tem razjasni siva območja, ki še ostajajo. To je toliko bolj utemeljeno, ker od začetka veljavnosti Uredbe (ES) št. 593/2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja⁹ (v nadaljevanju: Uredba Rim I), in Uredbe (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti¹⁰ (v nadaljevanju: Uredba Rim II), rešitve, ki jih je Sodišče sprejelo na področju sodne pristojnosti, širijo svoj vpliv na področje kolizije zakonov. Ti uredbi sta na tem področju namreč protiutež člena 7, točka 1, in člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia, in ta uredbeni sklop je treba razlagati kolikor mogoče skladno.¹¹ Poleg tega bodo pojasnila, ki jih bo Sodišče zagotovilo glede teh splošnih vprašanj, omogočila, da se natančneje razjasnijo pravila mednarodnega zasebnega prava, ki se uporabljajo za tožbe za ugotovitev civilne odgovornosti za kršitve konkurenčnega prava.¹²

6. V teh sklepnih predlogih bom pojasnil, da je na splošno uvrstitev zahtevka za ugotovitev civilne odgovornosti med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia ali „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, te uredbe odvisna predvsem od njegovega pravnega temelja, to je od obveznosti – „pogodbene“ ali „deliktne“ – na kateri ta zahtevki temelji in na katerega se tožeča stranka opira proti toženi stranki. Ista logika se uporablja v zvezi s tožbami za ugotovitev civilne odgovornosti, vloženi v sporih med pogodbenimi strankami. Pojasnil bom, zakaj torej na podlagi teh načel opustitvena tožba, kot je ta, ki jo je družba Wikingerhof vložila zoper družbo Booking.com na podlagi kršitve pravil konkurenčnega prava, spada med „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu drugonavedene določbe.

4 Spomniti moram, da je bila z Uredbo Bruselj Ia nadomeščena Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42; v nadaljevanju: Uredba Bruselj I), s to pa je bila nadomeščena Konvencija o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisana 27. septembra 1968 v Bruslju (UL 1972, L 299, str. 32; v nadaljevanju: Bruseljska konvencija). V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je razlaga, ki jo je to podalo v zvezi z določbami Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I, prenosljiva na enakovredne določbe Uredbe Bruselj Ia. Natančneje, razlaga, ki jo je Sodišče podalo v zvezi s členom 5, točka 1, Bruseljske konvencije in Uredbe Bruselj I, velja tudi za člen 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia (glej zlasti sodbo z dne 15. junija 2017, Kareda (C-249/16, EU:C:2017:472, točka 27)). Prav tako se sodna praksa v zvezi s členom 5, točka 3, prvih dveh aktov po analogiji uporablja za člen 7, točka 2, tretjega akta (glej zlasti sodbo z dne 17. oktobra 2017, Bolagsupplysningen in Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, točka 24 in navedena sodna praksa)). Zato se bom v teh sklepnih predlogih zaradi poenostavitve skliceval samo na zadnjenavedeno uredbo, pri čemer bom brez razlikovanja citiral sodbe in sklepe predloge v zvezi z aktoma, ki sta se uporabljala pred njo.

5 Sodba z dne 27. septembra 1988 (189/87, EU:C:1988:459; v nadaljevanju: sodba Kalfelis).

6 Sodba z dne 17. junija 1992 (C-26/91, EU:C:1992:268; v nadaljevanju: sodba Handte).

7 Sodba z dne 13. marca 2014 (C-548/12, EU:C:2014:148; v nadaljevanju: sodba Brogsitter).

8 Glej vprašanja, ki jih je pred kratkim glede tega postavilo Supreme court of the United Kingdom (vrhovno sodišče Združenega kraljestva) v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 11. aprila 2019, Bosworth in Hurley (C-603/17, EU:C:2019:310), o katerih Sodišču na koncu ni bilo treba odločiti.

9 Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 (UL 2008, L 177, str. 6).

10 Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 (UL 2007, L 199, str. 40).

11 Glej uvodno izjavo 7 uredb Rim I in Rim II.

12 Opozarjam, da Direktiva 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije (UL 2014, L 349, str. 1), ne ureja vprašanj pristojnosti in prava, ki se uporabljajo.

II. Pravni okvir

7. V uvodni izjavi 16 Uredbe Bruselj Ia je navedeno:

„Poleg stalnega prebivališča toženca bi morala obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki pripomore k pravilnemu delovanju pravosodja. Obstoj tesne povezave bi moral zagotoviti pravno varnost in preprečiti[] možnost, da bi bil toženec tožen pred sodiščem države članice, katerega pristojnosti razumno ni bilo mogoče predvideti. [...]“

8. Oddelek 2 poglavja II te uredbe, naslovljen „Posebna pristojnost“, vsebuje med drugim člen 7 navedene uredbe. Ta člen v točkah 1 in 2 določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

1. (a) v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti;
  - (b) za namene te določbe, in razen če ni drugače dogovorjeno, je kraj izpolnitve zadevne obveznosti:
    - v primeru prodaje blaga kraj v državi članici, kamor je bilo v skladu s pogodbo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno,
    - v primeru opravljanja storitev kraj v državi članici, kjer so bile v skladu s pogodbo storitve opravljene ali bi morale biti opravljene;
  - (c) če se ne uporabi točka (b), potem se uporabi točka (a);
2. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči v kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka[.]“

III. Spor o glavni stvari, vprašanje za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

9. Wikingerhof, družba nemškega prava s sedežem v Kroppu (Nemčija), upravlja hotel v deželi Schleswig-Holsteinu (Nemčija). Družba Booking.com, katere sedež je v Amsterdamu (Nizozemska), upravlja istoimensko spletno platformo za rezervacijo nastanitev.

10. Družba Wikingerhof je marca 2009 podpisala tipsko pogodbo, ki jo je zagotovila družba Booking.com. V tej pogodbi je določeno, da so splošni pogoji poslovanja, ki jih uporablja zadnjenavedena družba, sestavni del navedene pogodbe. V zadevni pogodbi je določeno še, da z njenim podpisom hotelir izjavlja, da je prejel kopijo teh splošnih pogojev poslovanja, in potrjuje, da jih je prebral in razumel ter da z njimi soglaša.

11. V splošnih pogojih poslovanja družbe Booking.com je med drugim določeno, da ta družba da hotelirjem, registriranim na njeni platformi, na razpolago internetni sistem, imenovan „Extranet“, ki tem omogoča posodabljanje informacij o njihovih hotelih in daje vpogled v podatke o rezervacijah, sprejetih prek te platforme. Ti splošni pogoji poslovanja poleg tega vsebujejo dogovor o pristojnosti, s katerim se izključna pristojnost za odločanje o sporih, ki izhajajo iz pogodbe, načeloma podeljuje sodiščem v Amsterdamu.

12. Družba Booking.com je svoje splošne pogoje poslovanja večkrat spremenila. Družba Wikingerhof je v dopisu z dne 30. junija 2015 ugovarjala eni od teh sprememb. Zatem je ta družba zoper družbo Booking.com pri Landgericht Kiel (deželno sodišče v Kielu, Nemčija) vložila opustitveno tožbo na podlagi kršitve pravil nemškega konkurenčnega prava.¹³ V tem okviru je družba Wikingerhof navedla, da so manjša hotelska podjetja, kot je sama, zaradi prevladujočega položaja družbe Booking.com na trgu storitev posrednikov in portalov za rezervacijo hotelov primorana skleniti pogodbo s to družbo. Družba Wikingerhof meni, da so določena ravnanja družbe Booking.com v zvezi s posredovanjem hotelskih rezervacij nepoštena in pomenijo zlorabo tega položaja, kar je v nasprotju s konkurenčnim pravom. Družba Wikingerhof je tako temu sodišču predlagala, naj družbi Booking.com – ob napovedi, da ji bo sicer naložena denarna kazen – odredi, naj preneha:

- na svoji platformi brez predhodne privolitve družbe Wikingerhof označevati ceno, ki jo je ta družba navedla za svoj hotel, kot znižano ali s popustom;
- v celoti ali delno prikrivati družbi Wikingerhof kontaktne podatke, ki jih preko navedene platforme zagotovijo stranke njenega hotela, in od te družbe zahtevati, naj vzpostavlja stik s temi strankami samo preko kontaktnih funkcij, ki jih daje na razpolago družba Booking.com, in
- pogojevati uvrstitev hotela, ki ga upravlja družba Wikingerhof, med zadetki iskanja, opravljenega na isti platformi, z odobritvijo več kot 15-odstotne provizije.

13. Družba Booking.com je uveljavljala mednarodno in krajevno nepristojnost Landgericht Kiel (deželno sodišče v Kielu). To sodišče je s sodbo z dne 27. januarja 2017 odločilo, da tožba družbe Wikingerhof iz tega razloga ni dopustna. Natančneje, presodilo je, da je dogovor o pristojnosti, ki ga vsebujejo splošni pogoji poslovanja družbe Booking.com in s katerimi se izključna pristojnost podeljuje sodiščem v Amsterdamu, med strankama veljavno sklenjen v skladu s členom 25 Uredbe Bruselj Ia in se uporablja za tako tožbo.

14. V pritožbenem postopku je Oberlandesgericht Schleswig (višje deželno sodišče v Schleswigu, Nemčija) s sodbo z dne 12. oktobra 2018 potrdilo sodbo, izrečeno na prvi stopnji, vendar se je pri tem oprlo na drugačno obrazložitev. V bistvu je to sodišče menilo, da Landgericht Kiel (deželno sodišče v Kielu) ne more biti pristojno na podlagi pravila o „zadevah v zvezi z delikti“ iz člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia, ker tožba, ki jo je vložila družba Wikingerhof, spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, te uredbe. Pristojnosti sodišča, pri katerem je vložena tožba, naj prav tako ne bi bilo mogoče ugotoviti na podlagi navedenega člena 7, točka 1, ker „kraj izpolnitve zadevne obveznosti“ v smislu te določbe ni na območju njegove pristojnosti.¹⁴ Zato je pritožbeno sodišče presodilo, da ni treba obravnavati vprašanja, ali je dogovor o pristojnosti iz splošnih pogojev poslovanja družbe Booking.com med strankama v postopku v glavni stvari veljavno sklenjen.

15. Družba Wikingerhof je zoper to sodbo vložila revizijo pri Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče), ki je revizijo dovolilo. V tem okviru ta družba trdi, da je pritožbeno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je izključilo uporabo pravila o pristojnosti v „zadevah v zvezi z delikti“, določenega v členu 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia, za tožbo, ki jo je vložila navedena družba.

13 Natančneje, družba Wikingerhof je svojo tožbo oprla na člen 33 Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (zakon o preprečevanju omejevanja konkurence; v nadaljevanju: GWB) v povezavi s členom 102 PDEU ter na člen 18 in člen 19(1) in (2), točka 2, GWB oziroma, podredno, na člen 20(1) GWB.

14 Ta kraj naj bi namreč ustrezal sedežu družbe Booking.com v Amsterdamu, ki je center poslovnih odločitev te družbe.

16. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) opozarja, da revizija, o kateri odloča, ni usmerjena zoper ugotovitev pritožbenega sodišča, da Landgericht Kiel (deželno sodišče v Kielu) za odločanje o tožbi, ki jo je vložila družba Wikingerhof, ne more biti pristojno na podlagi člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia. Predmet te revizije prav tako ni vprašanje veljavnosti dogovora o pristojnosti, ki ga vsebujejo splošni pogoji poslovanja družbe Booking.com.¹⁵ Uspeh navedene revizije je odvisen samo od vprašanja, ali se lahko za tako tožbo uporabi člen 7, točka 2, te uredbe.

17. V teh okoliščinah je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 7[, točka 2, Uredbe Bruselj Ia] razlagati tako, da je za tožbo za prenehanje določenih ravnanj podana pristojnost po kraju delikta, če je mogoče, da je očitano ravnanje v skladu s pogodbenimi določbami dopustno, vendar tožeča stranka zatrjuje, da te določbe temeljijo na zlorabi prevladujočega položaja tožene stranke na trgu?“

18. Predlog za sprejetje predhodne odločbe z dne 11. decembra 2018 je na Sodišče prispel 29. januarja 2019. Družba Booking.com, češka vlada in Evropska komisija so pri Sodišču vložile pisna stališča. Družbi Wikingerhof in Booking.com ter Komisija so bile zastopane na obravnavi, ki je bila 27. januarja 2020.

IV. Analiza

19. Ozadje obravnavane zadeve so tožbe za ugotovitev civilne odgovornosti za kršitve konkurenčnega prava, ki so vložene v sporih med zasebnimi strankami in so značilne za to, kar se na splošno imenuje *private enforcement*. Natančneje, tožba, ki jo je družba Wikingerhof vložila proti družbi Booking.com, temelji na kršitvi pravil nemškega prava, s katerimi je – enako kot v členu 102 PDEU – prepovedana zloraba prevladujočega položaja. Prvonavedena družba v bistvu zatrjuje, da drugonavedena zlorablja prevladujoči položaj, ki ga ima domnevno na trgu storitev posrednikov in portalov za rezervacijo hotelov, s tem, da postavlja nepošteno pogoje poslovanja¹⁶ malim hotelirjem, registriranim na njeni platformi. V tem okviru Sodišče ni pozvano, naj pojasni obseg navedenega člena 102. Nasprotno, vprašanje, ki mu je postavljeno, se nanaša na pravila o pristojnosti, ki se uporabljajo za tako tožbo.

20. Sodišče je že odločilo, da so tožbe za ugotovitev civilne odgovornosti, ki temeljijo na kršitvi pravil konkurenčnega prava, zajete s „civilnimi in gospodarskimi zadevami“ v smislu člena 1(1) Uredbe Bruselj Ia in posledično spadajo na stvarno področje uporabe te uredbe.¹⁷

21. Člen 4(1) Uredbe Bruselj Ia kot splošno pravilo določa pristojnost sodišč države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče. V obravnavanem primeru ni sporno, da je stalno prebivališče družbe Booking.com v smislu te uredbe¹⁸ na Nizozemskem in da družba Wikingerhof tožbe pri nemškem sodišču torej ni mogla vložiti na podlagi te določbe.

22. Kljub temu Uredba Bruselj Ia določa tudi pravila, ki v nekaterih primerih tožeči stranki omogočajo, da toženo stranko toži pred sodišči druge države članice.¹⁹ Ta uredba vsebuje med drugim posebne pristojnosti, povezane z različnimi „zadevami“, ki tožeči stranki dajejo možnost, da tožbo vloži pri enem ali več dodatnih sodiščih.

15 Po mnenju predložitvenega sodišča bi bilo na to vprašanje vsekakor treba odgovoriti nikalno, ker ta dogovor ne izpolnjuje pogojev iz člena 25(1) in (2) Uredbe Bruselj Ia.

16 Glej v pravu Unije člen 102, drugi odstavek, točka (a), PDEU.

17 Glej zlasti sodbi z dne 23. oktobra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, točke od 23 do 38), in z dne 29. julija 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, točka 24). Čeprav se ti sodbi nanašata na kršitev konkurenčnega prava Unije, rešitev, ki izhaja iz njiju, velja tudi za tožbe, ki temeljijo na kršitvi nacionalnih pravil s tega področja. V zvezi s tem izvor zadevnih pravil namreč ni pomemben.

18 Glej člen 63 Uredbe Bruselj Ia.

19 Glej člen 5(1) Uredbe Bruselj Ia.

23. Taka posebna pristojnost obstaja zlasti v „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ in „zadevah v zvezi z delikti“. Za tožbe iz prve kategorije člen 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia tožeči stranki omogoča, da jih vložijo pri sodišču v „kraju izpolnitve zadevne obveznosti“. Za tožbe iz druge kategorije člen 7, točka 2, te uredbe določa, da jih je mogoče vložiti pri sodišču v „kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka“.

24. Izbira pristojnosti, ki je na voljo tožeči stranki, je tako odvisna od opredelitve zadevne tožbe. V obravnavanem primeru pa si stranki iz postopka v glavni stvari nasprotujeta glede tega, v katero od kategorij, omenjenih v prejšnji točki, je treba vključiti tožbo, ki jo je vložila družba Wikingerhof. Od te opredelitve je namreč odvisen uspeh ugovora nepristojnosti, ki ga je podala družba Booking.com: medtem ko je „kraj, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka“, v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia lahko na območju pristojnosti nemškega sodišča, pri katerem je tožbo vložila vlagateljica revizije iz postopka v glavni stvari,²⁰ je bilo v pritožbenem postopku ugotovljeno, da to ne velja za „kraj izpolnitve zadevne obveznosti“ v smislu člena 7, točka 1, te uredbe.²¹

25. Kot opozarja predložitveno sodišče, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da tožbe za ugotovitev civilne odgovornosti, ki temeljijo na kršitvi pravil konkurenčnega prava, načeloma spadajo med „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia.²²

26. Vendar ima tožba, ki je predmet obravnavane zadeve, to posebnost, da je bila vložena v sporu med pogodbenima strankama in da do domnevnih protikonkurenčnih ravnanj, ki jih družba Wikingerhof očita družbi Booking.com, prihaja v njunem pogodbenem razmerju, saj naj bi šlo pri teh ravnanjih za to, da drugonavedena družba v okviru tega razmerja postavlja nepošteno pogoje poslovanja prvonavedeni. Poleg tega je mogoče, da so nekatera od teh izpodbijanih ravnanj ali celo vsa²³ zajeta z določbami splošnih pogojev poslovanja, ki se uporabljajo za zadevno pogodbo. Gre torej za vprašanje, ali ima v takih okoliščinah „pogodbena“ opredelitev prednost pred „deliktno“ opredelitvijo v smislu Uredbe Bruselj Ia.

27. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) meni, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno. Tako kot družba Wikingerhof in Komisija se strinjam s tem mnenjem. Nasprotno stališče, ki ga zagovarjata družba Booking.com in češka vlada, po mojem mnenju odseva negotovosti, ki v sodni praksi Sodišča obkrožajo mejo med „zadevami v zvezi s pogodbenimi razmerji“ in „zadevami v zvezi z delikti“. Kot sem navedel v uvodu teh sklepnih predlogov, obravnavana zadeva daje Sodišču lepo priložnost, da strne to sodno prakso in odpravi te negotovosti. Zato bom spomnil na glavne smernice

20 Poudarjam, da se Sodišču ne postavlja vprašanje glede razlage merila pristojnosti, ki ga določa člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia. Spomnil bom le, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča izraz „kraj, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka“, nanaša tako na kraj nastanka škode kot na kraj vzročnega dogodka, zaradi katerega je škoda nastala. Kadar se ta kraja ne ujemata, je torej tožena stranka lahko po izbiri tožeče stranke tožena pred sodiščem enega ali drugega kraja (glej med drugim sodbi z dne 30. novembra 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, točki 24 in 25), in z dne 29. julija 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, točka 25 in navedena sodna praksa)). Glede tožb za ugotovitev odgovornosti, ki temeljijo na kršitvi konkurenčnega prava, kraj vzročnega dogodka v zvezi s protikonkurenčnim omejevalnim sporazumom ustreza kraju, kjer je bil ta omejevalni sporazum naposled sklenjen (glej sodbo z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, točke od 43 do 50)), v zvezi z zlorabo prevladujočega položaja pa kraju, kjer se zloraba izvaja (glej sodbo z dne 5. julija 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, točka 52)). V zvezi s krajem nastanka škode se sodna praksa Sodišča nagiba k navezovanju na kraj trga, ki ga je prizadelo protikonkurenčno ravnanje in na katerem naj bi oškodovancu nastala škoda (glej sodbi z dne 5. julija 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, točke od 37 do 43), in z dne 29. julija 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, točke od 27 do 37)).

21 Sodišču se prav tako ne postavlja vprašanje glede razlage tega merila. Naj spomnim le, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za opredelitev „kraja izpolnitve zadevne obveznosti“ v smislu člena 7, točka 1(a), Uredbe Bruselj Ia določiti obveznost, ki ustreza pogodbeni pravici, na kateri temelji tožba tožeče stranke, in v skladu z zakonom, ki se uporablja za to obveznost, presoditi, v katerem kraju je ta bila ali mora biti izpolnjena (glej med drugim sodbi z dne 6. oktobra 1976, Industrie Tessili Italiana Como (12/76, EU:C:1976:133, točka 13), in De Bloos (14/76, EU:C:1976:134, točka 13)). Kljub temu je v členu 7, točka 1(b), te uredbe določeno samostojno merilo tega „kraja izpolnitve“ za pogodbe o prodaji blaga in pogodbe o opravljanju storitev. V tem okviru Sodišče kraj izpolnitve pogodbe za vse njene obveznosti opredeljuje samostojno in na podlagi dejstev, tako da odločilno teži pripisuje njenim določbam (glej zlasti sodbe z dne 3. maja 2007, Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262); z dne 23. aprila 2009, Falco Privatstiftung in Rabitsch (C-533/07, EU:C:2009:257), in z dne 25. februarja 2010, Car Trim (C-381/08, EU:C:2010:90)).

22 Glej zlasti sodbe z dne 23. oktobra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, točka 28); z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, točka 43), in z dne 5. julija 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, točka 51).

23 Družbi Wikingerhof in Booking.com se glede tega ne strinjata. K temu vidiku se bom vrnil zlasti v razdelku C teh sklepnih predlogov.

iz te sodne prakse (razdelek A), nato pa preučil posebni primer opredelitve tožb za ugotovitev civilne odgovornosti, vloženi v sporih med pogodbenimi strankami (razdelek B). V tem okviru bom izpopolnil nekatere premisleke, načrtane v sklepnih predlogih, ki sem jih nedavno predstavil v zadevi *Bosworth in Hurley*.²⁴ Nazadnje bom analizo, izhajajočo iz navedene sodne prakse, uporabil za primer tožbe za ugotovitev odgovornosti, ki temelji na kršitvi pravil konkurenčnega prava, kot je ta, ki jo je v obravnavanem primeru družba Wikingerhof vložila zoper družbo Booking.com (razdelek C).

A. Glavne smernice iz sodne prakse Sodišča glede „zadev v zvezi s pogodbenimi razmerji“ in „zadev v zvezi z delikti“

28. Uvodoma je treba opozoriti, da Uredba Bruselj Ia ne vsebuje opredelitve „zadev v zvezi s pogodbenimi razmerji“ iz člena 7, točka 1, te uredbe ali „zadev v zvezi z delikti“ iz njenega člena 7, točka 2. Vsebina teh kategorij vseeno še zdaleč ni očitna. Čeprav zadevni kategoriji izražata dobro znana pojma civilnega prava – „pogodbo“ in „delikt“ – se obseg teh pojmov med državami članicami razlikuje. Poleg tega obstajajo precejšnja razhajanja med jezikovnimi različicami navedene uredbe glede prve²⁵ in druge²⁶ določbe.

29. V tem okviru je Sodišče večkrat odločilo, da sta „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ in „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu Uredbe Bruselj Ia avtonomna pojma prava Unije, ki ju je treba razlagati ob upoštevanju predvsem sistema in ciljev navedene uredbe, to pa zato, da se zagotovi enotna uporaba pravil o pristojnosti, ki jih določa, v vseh državah članicah.²⁷ Uvrstitev zahtevka v eno ali drugo kategorijo torej zlasti ni odvisna od rešitev, ki jih določa nacionalno pravo sodišča, pri katerem je vložen (tako imenovan „lex fori“).

30. V zvezi s *sistemom* Uredbe Bruselj Ia je Sodišče večkrat razsodilo, da ta sistem temelji na splošnem pravilu o pristojnosti sodišč države članice stalnega prebivališča tožene stranke, določenem v členu 4(1) te uredbe, ter da posebne pristojnosti iz njenega člena 7 pomenijo odstopanja od tega splošnega pravila in jih je treba razlagati ozko.²⁸

31. Glede *ciljev* Uredbe Bruselj Ia je treba opozoriti, da je na splošno namen pravil o pristojnosti, ki jih določa ta uredba, zagotoviti pravno varnost in v okviru tega okrepiti pravno varstvo oseb s prebivališčem oziroma sedežem na ozemlju držav članic. Ta pravila morajo v tem okviru izkazovati visoko raven predvidljivosti: tožeča stranka mora biti zmožna zlahka določiti sodišča, pri katerih lahko vložijo tožbo, tožena stranka pa razumno predvideti sodišča, pred katerimi je lahko tožena. Poleg tega je namen navedenih pravil zagotoviti učinkovito izvajanje sodne oblasti.²⁹

24 C-603/17, EU:C:2019:65 (v nadaljevanju: moji sklepní predlogi v zadevi *Bosworth in Hurley*).

25 Izraz „matière contractuelle“, uporabljen v francoski različici Uredbe Bruselj Ia, ki ji ustrezajo med drugim španska, italijanska, portugalska, romunska, fínska in danska različica te uredbe, je razmeroma širok. V nasprotju s tem izraz v angleški različici („in matters relating to a contract“), po kateri se zgledejuje med drugim bolgarska, hrvaška, nizozemska ali švedska različica, zahteva obstoj pogodbe, pri čemer zadostuje zgolj povezava med njo in tožbo. Različica v nemščini pa je občutno natančnejša in zato zahtevnejša od drugih („wenn ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag den Gegenstand des Verfahrens bilden“).

26 Zlasti nemška, španska, italijanska, hrvaška in romunska različica ustrezajo francoski različici. Angleška različica („in matters relating to tort, delict or quasi-delict“) ji je blizu. Nizozemska različica („ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad“) se izrecno sklicuje na pojem deliktne obveznosti. Portugalska različica („Em matéria extracontratual“) bi se lahko zdela širša, saj se sklicuje na vse nepogodbene obveznosti. Nazadnje, danska („i sager om erstatning uden for kontrakt“), fínska („sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa sen paikkakunnan“) in švedska („om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden“) različica izražajo zamisel odškodninske tožbe ob neobstoju pogodbe.

27 Glede pojma „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ glej zlasti sodbi z dne 22. marca 1983, *Peters Bauunternehmung* (34/82, EU:C:1983:87, točki 9 in 10), in z dne 4. oktobra 2018, *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:805, točka 38 in navedena sodna praksa). Glede pojma „zadeve v zvezi z delikti“ glej zlasti sodbo *Kalfelis* (točki 15 in 16) ter sodbo z dne 17. oktobra 2017, *Bolagsupplysningen in Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, točka 25 in navedena sodna praksa).

28 Glej zlasti sodbo *Kalfelis* (točka 19) ter sodbi z dne 27. oktobra 1998, *Réunion européenne in drugi* (C-51/97, EU:C:1998:509, točka 16), in z dne 4. oktobra 2018, *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:805, točka 37).

29 Glej zlasti sodbi z dne 19. februarja 2002, *Besix* (C-256/00, EU:C:2002:99, točka 26), in z dne 10. aprila 2003, *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2003:219, točka 16).

32. Posebna pristojnost v „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ in v „zadevah v zvezi z delikti“, ki jo določata člen 7, točka 1, oziroma člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia, sledi predvsem cilju bližine, v katerem naj bi bili konkretizirani zahtevi, omenjeni v prejšnji točki. V zvezi s tem je Sodišče večkrat razsodilo, da je bila izbira, ki se tožeči stranki ponuja s temi določbami, uvedena – glede na to, da v „zadevah“, na katere se nanašajo, obstaja posebej tesna povezava med zahtevkom in sodiščem, na katero se je mogoče obrniti, da bi odločilo o njem – zaradi načela procesne ekonomije.³⁰ V „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ se namreč za sodišče v „kraju izpolnitve zadevne obveznosti“ šteje, da je najprimernejše za odločanje zlasti zaradi bližine sporu in lažje izvedbe dokazov. Enako v „zadevah v zvezi z delikti“ velja za sodišče v „kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka“. ³¹ Obstoj te tesne povezave hkrati zagotavlja pravno varnost s tem, da preprečuje možnost, da bi bila tožena stranka tožena pred sodiščem države članice, ki ga razumno ni mogla predvideti.

33. Z vidika teh splošnih preudarkov je Sodišče skozi svojo sodno prakso postopno oblikovalo avtonomni opredelitvi „zadev v zvezi s pogodbenimi razmerji“ in „zadev v zvezi z delikti“. Ti opredelitvi bom eno za drugo preučil v dveh pododdelkih, ki sledita.

1. Opredelitev „zadev v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia

34. Prvi oris opredelitve „zadev v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia je Sodišče začrtalo v sodbi Handte, v skladu s katero tega pojma „ni mogoče razumeti tako, da zajema položaj, v katerem stranki druga do druge nimata nobene prostovoljno sprejete zaveze“. ³²

35. Sodišče je to opredelitev okrepilo v sodbi Engler.³³ Izhajajoč iz ugotovitve, da je za uporabo navedenega člena 7, točka 1, nujno treba ugotoviti obstoj obveznosti, saj se sodna pristojnost na podlagi te določbe določi po kraju izpolnitve oziroma neizpolnitve „zadevne obveznosti“, je Sodišče odločilo, da uporaba navedene določbe „predpostavlja, da obstaja pravna obveznost, ki jo je ena stranka v korist druge stranke prostovoljno sprejela in na kateri temelji tožba tožeče stranke“. ³⁴

36. Iz te opredelitve izhajata kumulativna pogoja, ki sta odtlej ustaljena v sodni praksi Sodišča:³⁵ tožba spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, če (1) se nanaša na „pogodbeno obveznost“, ki se razume kot „pravna obveznost, ki jo je ena oseba v korist druge svobodno sprejela“, ³⁶ in če (2) ta tožba, natančneje, temelji na tej „obveznosti“.

30 Glej uvodno izjavo 16 Uredbe Bruselj Ia. Glej med drugim tudi sodbe z dne 6. oktobra 1976, *Industrie Tessili Italiana Como* (12/76, EU:C:1976:133, točka 13); z dne 20. februarja 1997, *MSG* (C-106/95, EU:C:1997:70, točka 29), in z dne 17. oktobra 2017, *Bolagsupplysningen in Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, točka 26).

31 Glede člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia glej sodbo z dne 19. februarja 2002, *Besix* (C-256/00, EU:C:2002:99, točki 30 in 31 ter navedena sodna praksa), glede člena 7, točka 2, te uredbe pa sodbo z dne 17. oktobra 2017, *Bolagsupplysningen in Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, točki 26 in 27 ter navedena sodna praksa).

32 Sodba Handte (točka 15).

33 Sodba z dne 20. januarja 2005 (C-27/02, EU:C:2005:33).

34 Sodba z dne 20. januarja 2005, Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, točki 45 in 51).

35 Glej zlasti sodbi z dne 28. januarja 2015, *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, točka 39), in z dne 5. decembra 2019, *Ordre des avocats du barreau de Dinant* (C-421/18, EU:C:2019:1053, točki 25 in 26).

36 Sodišče je to opredelitev preneslo na Uredbo Rim I v skladu s ciljem skladnosti pri razlagi uredb Bruselj Ia, Rim I in Rim II (glej točko 5 teh sklepnih predlogov). Tako v skladu s sodno prakso Sodišča pojem „pogodbena obligacijsko razmerje“ v smislu Uredbe Rim I označuje „pravna obveznost, ki jo je ena stranka v korist druge svobodno sprejela“. Glej sodbo z dne 21. januarja 2016, *ERGO Insurance in Gjensidige Baltic* (C-359/14 in C-475/14, EU:C:2016:40, točka 44).

37. V zvezi s *prvim pogojem* je Sodišče pojasnilo, da „pogodbene obveznosti“ vključujejo, najprej, obveznosti, ki izvirajo³⁷ iz pogodbe,³⁸ torej v bistvu iz soglasja volj med dvema osebama.³⁹ Dalje, Sodišče je med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ po analogiji vključilo razmerja, ki so podobna pogodbam, ker med zadevnimi osebami ustvarijo „tako tesne vezi“, kot se ustvarijo med pogodbenima strankama. To velja med drugim za vezi med združenjem in njegovimi člani ter vezi med posameznimi člani združenja,⁴⁰ za razmerja med posameznimi delničarji družbe ter razmerja med delničarji in družbo, ki so jo ustanovili,⁴¹ za razmerje med direktorjem družbe in družbo, ki jo vodi, kot je določeno v pravu družb,⁴² ali tudi za obveznosti, ki jih etažni lastniki stavbe prevzemajo do skupnosti solastnikov.⁴³ Nazadnje, ker uporaba člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia „ne zahteva sklenitve pogodbe“, temveč je treba zanjo le „opredeliti obveznost“,⁴⁴ je Sodišče razsodilo, da „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ vključujejo tudi obveznosti, ki ne veljajo zaradi takega soglasja volj, temveč zaradi prostovoljne enostranske zaveze ene osebe do druge. Taka sta med drugim primer obljube nagrade, ki jo prodajalec da potrošniku,⁴⁵ ali primer obveznosti, ki jih ima avalist lastne menice do meničnega upnika.⁴⁶

38. Skratka, Sodišče uporablja „prožno“ razlago pojma „pogodbena obveznost“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia.⁴⁷ Ta ugotovitev bi se na prvi pogled lahko zdela presenetljiva glede na ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero je treba to določbo razlagati ozko. V resnici ta zahteva po ozki razlagi po mojem mnenju Sodišču prepoveduje le to, da odstopa od jasnega besedila navedene določbe in da mu daje širši pomen od tistega, ki je potreben glede na njen cilj.⁴⁸ V tem okviru je kategorijo, ki jo tvorijo „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“, mogoče in po mojem mnenju utemeljeno razlagati tako, da vključuje institute, podobne pogodbam, in sicer zaradi učinkovitega izvajanja sodne oblasti v mednarodnih sporih.⁴⁹

37 Po mojem mnenju je Sodišče s tem izrazom imelo v mislih obveznosti, ki veljajo *zaradi pogodbe*. Pogodbene obveznosti so namreč hkrati tiste, ki jih stranki določita v pogodbi, in tiste, ki so dodatno ali kogentno naložene z zakonom za to vrsto pogodbe. Vsekakor je *primarni vir* vseh pogodbenih obveznosti zakon, ker imajo take obveznosti med strankama zavezujoče učinke le, če jih določa zakon (glej moje sklepe predloge v zadevi Bosworth in Hurley (opomba 50)).

38 Glej zlasti sodbe z dne 6. oktobra 1976, De Bloos (14/76, EU:C:1976:134, točki 14 in 16); z dne 15. junija 2017, Kareda (C-249/16, EU:C:2017:472, točka 30), in z dne 7. marca 2018, flightright in drugi (C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 59). Za vse obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe, je treba šteti, da sta jih stranki „svobodno sprejeli“, ne da bi bilo potrebno, da je dolžnik posamično privolil v vsako od njih. S tem, da stranki privolita v sklenitev pogodbe, sprejmeta vse obojestranske in medsebojno odvisne obveznosti, ki veljajo zaradi njune zaveze.

39 Glej zlasti sodbo z dne 11. julija 2002, Gabriel (C-96/00, EU:C:2002:436, točka 49). Sodišče je pred kratkim „tihu pogodbeno razmerje“ izenačilo s pogodbo (glej sodbo z dne 14. julija 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, točke od 24 do 27)).

40 Glej sodbo z dne 22. marca 1983, Peters Bauunternehmung (34/82, EU:C:1983:87, točka 13).

41 Glej sodbo z dne 10. marca 1992, Powell Duffryn (C-214/89, EU:C:1992:115, točka 16).

42 Glej sodbo z dne 10. septembra 2015, Holterman Ferho Exploitatie in drugi (C-47/14, EU:C:2015:574, točki 53 in 54).

43 Glej sodbo z dne 8. maja 2019, Kerr (C-25/18, EU:C:2019:376, točke od 27 do 29).

44 Glej zlasti sodbi z dne 17. septembra 2002, Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, točka 22), in z dne 8. maja 2019, Kerr (C-25/18, EU:C:2019:376, točka 23).

45 Glej sodbo z dne 20. januarja 2005, Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, točka 53).

46 Glej sodbo z dne 14. marca 2013, Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, točki 48 in 49).

47 Glej v tem smislu sodbo z dne 20. januarja 2005, Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, točka 48).

48 Glej po analogiji sodbi z dne 14. decembra 1977, Sanders (73/77, EU:C:1977:208, točki 17 in 18), in z dne 26. marca 1992, Reichert in Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, točka 25). Glej tudi sklepe predloge generalnega pravobranilca F.G. Jacobsa v zadevi Gabriel (C-96/00, EU:C:2001:690, točke od 44 do 46).

49 Glej v istem smislu Minois, M., *Recherche sur la qualification en droit international privé des obligations*, LGDJ, Pariz, 2020, str. 174–180.

39. V zvezi z *drugim pogojem* je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da zahtevki ne spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia zgolj zato, ker se v večji ali manjši meri nanaša na „pogodbeno obveznost“. Potrebno je še, da je taka obveznost podlaga za ta zahtevki. Uporaba te določbe je torej odvisna, kot je nedavno odločilo Sodišče, od „pravnega temelja tožbe“. ⁵⁰ Drugače povedano, tožeča stranka se mora sklicevati na tako obveznost, da utemelji navedeni zahtevki. ⁵¹

40. S tem pogojem je Sodišče – po mojem mnenju pravilno – uporabo pravila o pristojnosti v „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“, določenega v členu 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, pridržalo za zahtevke, ki so pogodbene narave, to je za tiste, s katerimi se po vsebini postavljajo predvsem vprašanja pogodbenega prava ⁵² oziroma, drugače povedano, vprašanja, ki spadajo v obseg uporabe prava, ki se uporablja za pogodbo (tako imenovani *lex contractus*), v smislu Uredbe Rim I. ⁵³ Tako Sodišče v skladu s ciljem bližine, na katerem ta določba temelji, zagotavlja, da o takih vprašanjih odloča predvsem sodišče, pristojno po pogodbi. ⁵⁴ In še pomembneje, Sodišče zagotavlja notranjo doslednost „zadev v zvezi s pogodbenimi razmerji“, kot je to področje predvideno glede pravil o pristojnosti v tem členu 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia in glede kolizije zakonov v Uredbi Rim I. ⁵⁵

41. Konkretno to pomeni, da ta pogoja izpolnjujejo in torej med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu navedenega člena 7, točka 1, med drugim spadajo tožbe za izpolnitev „pogodbene obveznosti“ ⁵⁶ ali tožbe za ugotovitev civilne odgovornosti ali za razveljavitev pogodbe zaradi neizpolnitve take obveznosti. ⁵⁷ V vseh teh primerih zadevna obveznost ustreza „pogodbeni pravici“, ki utemeljuje zahtevki. Ugotavljanje utemeljenosti tega zahtevka za sodišče, pri katerem je vložen, pomeni, da v glavnem odloča o vprašanjih pogodbene narave, kot so vsebina zadevne obveznosti, način, na katerega bi morala biti izpolnjena, posledice njene neizpolnitve itd. ⁵⁸ Med „zadeve v zvezi

50 Sodbe z dne 7. marca 2018, *flightright* in drugi (C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 61); z dne 4. oktobra 2018, *Fenix* (C-337/17, EU:C:2018:805, točka 48), in z dne 26. marca 2020, *Primera Air Scandinavia* (C-215/18, EU:C:2020:235, točka 44).

51 Glej v tem smislu sodbo z dne 8. marca 1988, *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, točki 12 in 13). Ta zamisel je izražena na različne načine v sodbi z dne 6. oktobra 1976, *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134): „pogodbena obveznost, ki je podlaga za tožbo“ (točka 11), „obveznost [...], ki ustreza pogodbeni pravici, na kateri temelji tožba tožeče stranke“ (točka 13), ali tudi „obveznost [...], ki ustreza pogodbeni pravici, na katero se stranka sklicuje za utemeljitev zahtevka“ (točka 15 in izrek). Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Bobka v združenih zadevah *flightright* in drugi (C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2017:787, točka 54).

52 Glej v tem smislu sklepne predloge generalnega pravobranilca H. Mayrasa v zadevi *Industrie Tessili Italiana Como* (12/76, neobjavljeni, EU:C:1976:119, ZOdl., str. 1489) in sklepne predloge generalnega pravobranilca F.G. Jacobsa v zadevi *Engler* (C-27/02, EU:C:2004:414, točka 44). Ker se člen 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia ne uporablja samo za pogodbe, imam s tem v mislih vsa pravna pravila, s katerimi so obveznosti naložene zaradi prostovoljne zaveze ene osebe do druge.

53 Člen 12 Uredbe Rim I sicer vsebuje neizčrpen seznam vprašanj, urejenih z *lex contractus*, ki po mojem mnenju zagotavlja ustrešne informacije za ugotavljanje, ali zahtevki spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia. Glej po analogiji sodbo z dne 8. marca 1988, *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, točka 15).

54 To ne pomeni, da bo sodišče, pristojno po pogodbi, nujno uporabilo lastno pravo. Sodišče, ki je pristojno na podlagi člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, se namreč ne ujema nujno s pravom, določenim v skladu z določbami Uredbe Rim I. To prav tako ne pomeni, da bo sodišče, pristojno po pogodbi, po vsebini nujno uporabilo pogodbeno pravo, da bi odločilo o vprašanjih, ki se postavljajo pred njim. Vprašanje, ki se obravnava kot „pogodbeno“ v smislu aktov mednarodnega zasebnega prava Unije, bi se namreč v materialnem pravu, ki se uporablja, lahko obravnavalo kot vprašanje deliktne narave itd.

55 Glej v istem smislu *Minois, M.*, *op. cit.*, str. 174 in 180–186. Čeprav se stvarno področje uporabe člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia tako ujema s stvarnim področjem uporabe Uredbe Rim I, ujemanje ni popolno. Na primer, medtem ko se navedeni člen 7, točka 1, uporablja za nekatere tožbe, urejene s pravom družb (glej sodno prakso, navedeno v opombah 41 in 42 teh sklepnih predlogov), so s členom 1(2)(f) Uredbe Rim I vprašanja, ki jih ureja pravo družb, izključena s področja uporabe te uredbe.

56 Glej zlasti zahtevke, obravnavane v zadevah, v katerih so bile izdane sodbe z dne 15. januarja 1987, *Shenavai* (266/85, EU:C:1987:11, točki 2 in 18); z dne 8. marca 1988, *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, točka 12), in z dne 29. junija 1994, *Custom Made Commercial* (C-288/92, EU:C:1994:268, točki 2 in 11).

57 Glej zlasti zahtevke, obravnavane v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 6. oktobra 1976, *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134, točki 3 in 14), in z dne 8. marca 1988, *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, točka 13).

58 Glej v zvezi s tem člen 12(1), od (a) do (c), Uredbe Rim I.

s pogodbenimi razmerji“ spadajo tudi tožbe za ugotovitev ničnosti pogodbe, če taka tožba temelji na kršitvi pravil iz te pogodbe o njeni sklenitvi in za sodišče vključuje odločanje predvsem o veljavnosti „pogodbenih obveznosti“, ki izhajajo iz pogodbe.⁵⁹ Bralca, ki bi želel več podrobnosti glede pojma „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“, napotujem na obsežno doktrino, spisano na to temo.⁶⁰

2. Opredelitev „zadev v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia

42. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča, ki izhaja iz sodbe Kalfelis, pojem „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia zajema „vsak zahtevek, ki se nanaša na odgovornost tožene stranke in se ne navezuje na ,zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, te uredbe.⁶¹

43. Iz te opredelitve izhajata dva kumulativna pogoja: prvi je pozitiven in določa, da se mora zahtevek nanašati na civilno odgovornost tožene stranke, drugi pa je negativen in določa, da se ta zahtevek ne sme navezovati na „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“.

44. *Prvi pogoj* je povezan s predmetom zahtevka. Namen tega zahtevka mora načeloma biti, da se toženo stranko po sodni poti prisili, da preneha z ravnanjem, ki lahko povzroči škodo – primer opustitvenega zahtevka, kot je ta, ki ga je vložila družba Wikingerhof v obravnavani zadevi – ali da povrne to škodo, če je nastala – primer odškodninskega zahtevka.⁶²

45. Vendar tudi tu Sodišče uporablja „prožno“ razlago tega pogoja. Ugotovitvena tožba, s katero želi tožeča stranka doseči sodno ugotovitev, da je tožena stranka kršila pravno obveznost, ali tudi negativna ugotovitvena tožba, s katero skuša tožeča stranka doseči ugotovitev neobstoja njenih dejanj ali opustitev, zaradi katerih bi nastala njena deliktna odgovornost do tožene stranke, lahko namreč prav tako spadajo na področje uporabe člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia.⁶³

46. *Drugi pogoj* je po mojem mnenju odsev tistega, ki ga je Sodišče določilo v svoji sodni praksi glede „zadev v zvezi s pogodbenimi razmerji“. Tudi tu gre za določitev pravnega temelja zahtevka za ugotovitev odgovornosti. Da bi ta zahtevek spadal med „zadeve v zvezi z delikti“, mora temeljiti ne na „svobodno sprejeti pravni obveznosti“, temveč na „deliktne obveznosti“, to je neprostovoljni obveznosti, ki obstaja, ne da bi tožena stranka imela namen sprejeti kakršno koli zavezo do tožeče stranke, in ki izhaja iz škodnega dejanja, ki ga pomeni kršitev dolžnosti, ki je predpisana z zakonom za vse.⁶⁴ S tem pogojem Sodišče v skladu s ciljem bližine, na katerem temelji člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia, zagotavlja, da se sodišče, ki odloča o zadevah s področja deliktov, izreče zgolj o zahtevkih, ki so po

59 Glej sodbo z dne 20. aprila 2016, Profit Investment SIM (C-366/13, EU:C:2016:282, točki 54 in 58). V zvezi s tem je iz člena 10(1) Uredbe Rim I razvidno, da sta vprašanje obstoja in vprašanje veljavnosti pogodbe urejeni z *lex contractus*.

60 Glej zlasti Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, LGDJ, Pariz, 4. izdaja, 2010, str. 165–177; Briggs, A., *Civil Jurisdiction and Judgments*, Informa Law, Oxon, 2015, 6. izdaja, str. 209–220; Niboyet, M.-L. in Geouffre de la Pradelle, G., *Droit international privé*, LGDJ, Issy-les-Moulineaux, 5. izdaja, 2015, str. 346 in 347; Calster (van), G., *European Private International Law*, Hart Publishing, Oxford, 2016, str. 136–139; Magnus, U. in Mankowski, P., *Brussels Ibis Regulation – Commentary*, Otto Schmidt, Köln, 2016, str. 162–189, in Hartley, T., *Civil Jurisdiction and Judgments in Europe – The Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Choice of Court Convention*, Oxford University Press, Oxford, 2017, str. 107–114, ter Minois, M., *op. cit.*

61 Glej zlasti sodbo Kalfelis (točka 18) ter sodbi z dne 1. oktobra 2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, točka 36), in z dne 12. septembra 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701, točka 19).

62 Glej med drugim sodbe z dne 26. marca 1992, Reichert in Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, točki 19 in 20); z dne 1. oktobra 2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, točka 41), in z dne 12. septembra 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701, točka 21).

63 Glej sodbi z dne 5. februarja 2004, DFDS Torline (C-18/02, EU:C:2004:74, točke od 19 do 28), in z dne 25. oktobra 2012, Folien Fischer in Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, točke od 41 do 54).

64 Glej v tem smislu sodbe z dne 17. septembra 2002, Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, točki 25 in 27); z dne 18. julija 2013, ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, točke od 35 do 38), in z dne 21. aprila 2016, Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, točki 37 in 50). Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca F. G. Jacobsa v zadevi Engler (C-27/02, EU:C:2004:414, točka 59).

naravi deliktne, torej o zahtevkih, v katerih se po vsebini postavljajo predvsem vprašanja v zvezi s pravnimi pravili, ki vsebujejo takšne dolžnosti. Zagotavlja tudi notranjo doslednost „zadev v zvezi z delikti“, kot je to področje predvideno glede pravil o pristojnosti v tem členu 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia in glede kolizije zakonov v Uredbi Rim II.⁶⁵

47. Zato ni mogoče šteti, kot je včasih zapisano, da je člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia zgolj preostala določba, ki absorbira vse zahtevke, ki ne spadajo med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, te uredbe. Nasprotno, obstajajo zahtevki, ki niso zajeti z nobeno od teh dveh določb, ker temeljijo na obveznostih, ki niso niti „pogodbene“ niti „deliktne“.⁶⁶

48. Sodišče je tudi odločilo, da člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia zajema najrazličnejše vrste odgovornosti –⁶⁷ krivdno, objektivno itd. Poleg tožb za ugotovitev civilne odgovornosti za kršitev konkurenčnega prava, ki so bile že omenjene, so zajeti med drugim zahtevki, katerih namen je ugotovitev odgovornosti za nelojalno konkurenco,⁶⁸ za kršitev pravice intelektualne lastnine⁶⁹ ali tudi za povračilo škode, ki jo povzročijo izdelki z napako.⁷⁰ Tudi tu bralca, ki bi želel več podrobnosti glede pojma „zadeve v zvezi z delikti“, napotujem na obsežno doktrino, spisano na to temo.⁷¹

B. Opredelitev tožb za ugotovitev civilne odgovornosti, vloženi v sporih med pogodbenimi strankami, v smislu Uredbe Bruselj Ia

49. Iz zgornjih preudarkov je razvidno, da nekateri zahtevki za ugotovitev civilne odgovornosti spadajo med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, drugi pa med „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, te uredbe. Iz njih je tudi razvidno, da je uvrstitev takega zahtevka v eno ali drugo od teh kategorij teoretično odvisna od njegovega pravnega temelja, ki ga je treba razumeti kot obveznost, na kateri ta zahtevek temelji. Če taka obveznost velja zaradi pogodbe ali druge oblike prostovoljne zaveze ene osebe do druge, je zahtevek „pogodben“. Če je, nasprotno, zadevna obveznost posledica kršitve dolžnosti, ki je predpisana z zakonom za vse, neodvisno od kakršne koli prostovoljne zaveze, pa je zahtevek „delikten“.⁷²

50. Toda kadar dve osebi zavezuje pogodba in ena od njiju vloži zahtevek za ugotovitev civilne odgovornosti zoper drugo, se lahko v praksi izkaže, da je težko razlikovati med „zadevami v zvezi s pogodbenimi razmerji“ in „zadevami v zvezi z delikti“.

65 V skladu s sodno prakso Sodišča je „nepogodbena obveznost“ v smislu Uredbe Rim II namreč obveznost, ki izvira iz škodnih dejanj, neupravičene obogatitve, *negotiorum gestio* ali *culpa in contrahendo* (glej sodbo z dne 21. januarja 2016, ERGO Insurance in Gjensidige Baltic (C-359/14 in C-475/14, EU:C:2016:40, točki 45 in 46)). Vseeno poudarjam, da so „deliktne obveznosti“, za katere se uporablja člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia, sicer v središču Uredbe Rim II, vendar ima zadnjenavedena uredba vendarle širše področje uporabe, ker ne zajema le nepogodbenih obveznosti, ki so posledica škodnega dejanja, ampak tudi nepogodbene obveznosti, ki izhajajo iz kvazikontraktov, kot je neupravičena obogatitev ali *negotiorum gestio* (glej člen 2(1) Uredbe Rim II).

66 Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca C. Ch. Gulmanna v zadevi Reichert in Kockler (C-261/90, neobjavljeni, EU:C:1992:78, ZODL, str. 2169), sklepne predloge generalnega pravobranilca F. G. Jacobsa v zadevi Engler (C-27/02, EU:C:2004:414, točki 55 in 57) in sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Bobka v zadevi Feniks (C-337/17, EU:C:2018:487, točka 98). Po mojem mnenju je, kot je navedla družba Wikingerhof, tak primer zahtevka za vračilo na podlagi neupravičene obogatitve, če ne izhaja iz ničnosti pogodbe (glej sodbo z dne 20. aprila 2016, Profit Investment SIM (C-366/13, EU:C:2016:282, točka 55)), saj tak zahtevek temelji na obveznosti, ki ne izhaja iz škodnega dejanja (glej v tem smislu sklepne predloge generalnega pravobranilca N. Wahla v zadevi Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:225, točke do 54 do 75)).

67 Sodba z dne 30. novembra 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, točka 18).

68 Glej zlasti sodbo z dne 21. decembra 2016, Concurrence (C-618/15, EU:C:2016:976), in člen 6(1) Uredbe Rim II.

69 Glej na področju avtorskega prava zlasti sodbi z dne 22. januarja 2015, Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28), in z dne 3. aprila 2014, Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215), ter člen 8 Uredbe Rim II.

70 Glej zlasti sodbo z dne 16. julija 2009, Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475), in člen 5 Uredbe Rim II.

71 Glej zlasti Gaudemet-Tallon, H., *op. cit.*, str. 217–219; Briggs, A., *op. cit.*, str. 238–250; Calster (van), G. van, *op. cit.*, str. 144–147; Magnus, U., in Mankowski, P., *op. cit.*, str. 262–276, in Hartley, T., *op. cit.*, str. 125 in 126.

72 Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca F. G. Jacobsa v zadevi Handte (C-26/91, neobjavljeni, EU:C:1992:176, točka 16) ter moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 67).

51. V zvezi s tem tak zahtevkov ne spada nujno med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia.⁷³ Mogoči so tudi zahtevki, ki spadajo med „zadeve v zvezi z delikti“, med pogodbenimi strankami. To si je mogoče zlahka zamisliti glede zahtevkov, ki so popolnoma nepovezani s pogodbo, ki zavezuje stranki,⁷⁴ in za katere je očitno treba uporabiti člen 7, točka 2, te uredbe.

52. Stvari so manj očitne, kadar ima, kot v primeru iz postopka v glavni stvari, zahtevkov določeno povezavo s pogodbo, zlasti ker se nanaša na škodno dejanje, povzročeno ob njeni izpolnitvi. V tem okviru se zlasti lahko zgodi, da zatrjevani škodni dogodek hkrati pomeni neizpolnitev „pogodbene obveznosti“ in kršitev dolžnosti, predpisane z zakonom za vse. V tem primeru gre za stek odgovornosti ali, drugače povedano, za stek „pogodbene“ in „deliktne“ obveznosti, od katerih je lahko vsaka pravni temelj zahtevka.⁷⁵

53. Število položajev, v katerih lahko isto škodno dejanje pripelje do takega steka, se med nacionalnimi pravnimi sistemi razlikuje glede na to, kako se v njih razumeta pogodbena odgovornost in deliktna odgovornost.⁷⁶ Kljub temu lahko primeri tožb za ugotovitev civilne odgovornosti, podani v točki 48 teh sklepnih predlogov – kršitev konkurenčnega prava, dejanja neelojalne konkurence, škoda, ki jo povzročijo izdelki z napako, kršitev pravice intelektualne lastnine – pripeljejo to takega steka odgovornosti, kadar so take tožbe vložene v sporih med pogodbenimi strankami.

54. Na primer, če bi dobavitelj zavrnil prodajo svojemu distributerju, bi pri tem lahko šlo ne le za zlorabo prevladujočega položaja, ampak tudi za kršitev obveznosti, ki izhajajo iz njune okvirne pogodbe, kot je zelo pravilno navedla družba Wikingerhof. Enako bi veljalo za položaj, v katerem bi dobavitelj dajal prednost lastni mreži v škodo distributerja, pri čemer lahko to ravnanje hkrati pomeni pogodbeno kršitev, takšno zlorabo ali tudi dejanje neelojalne konkurence.⁷⁷ Poleg tega bi bila okvara izdelka, ki ga prodaja njegov proizvajalec, ki bi povzročila škodo kupcu, lahko zajeta tako z deliktno odgovornostjo – iz naslova kršitve zakonske dolžnosti v zvezi z varnostjo izdelkov – kot s pogodbeno odgovornostjo – iz naslova kršitve pogodbene obveznosti dobave primerne izdelka ali celo pogodbene obveznosti glede varnosti. Nazadnje, če imetnik licenčne pogodbe, ki se nanaša na uporabo dela, varovanega z avtorsko pravico, prekorači meje te licence, gre lahko pri tem škodnem dogodku hkrati za delikt kršitve avtorske pravice – ker pridobitelj licence krši izključne pravice svojega sopogodbenika – in za kršitev te pogodbe.⁷⁸

55. V primeru takih stekov odgovornosti nekateri nacionalni pravni sistemi, med katerimi sta angleško in nemško pravo, tožeči stranki prepuščajo izbiro, ali bo svoj zahtevkov oprla na deliktno ali na pogodbeno odgovornost glede na to, kaj bolj ustreza njenim interesom,⁷⁹ oziroma ji omogočajo celo „kumuliranje“ zahtevkov, ki temeljijo na teh dveh podlagah.⁸⁰

73 Glej v tem smislu sodbo Brogsitter (točka 23).

74 Če na primer bankir in njegova stranka prebivata v isti stavbi in prvonavedeni toži drugonavedeno zaradi sosedskega vznemirjanja.

75 Glej moje sklepane predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 68).

76 Vsi nacionalni sistemi namreč ne namenjajo enakega obsega pogodbeni odgovornosti in deliktne odgovornosti, tako da prekrivanja med tema odgovornostma niso enako pogosta. Ta mogoča prekrivanja so posebej številna na primer v francoskem pravu. Na eni strani se pogodbeno odgovornost v njem razume široko, ker zlasti sodna praksa Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) teži k temu, da se v pogodbo vključujejo obveznosti glede varnosti in obveščanja, ki so izraz splošnih dolžnosti, predpisanih z zakonom, ter obveznosti, izpeljane iz zahteve po dobrovernem izpolnjevanju pogodb. Na drugi strani je tudi deliktna odgovornost odprte narave, saj je namen pravil s tega področja zaobjeti vsa škodna dejanja, do katerih lahko pride v družbenem življenju. Glej v zvezi s tem Ancel, P., „Le concours de la responsabilité délictuelle et de la responsabilité contractuelle“, *Responsabilité civile et assurances*, št. 2, februar 2012, spis 8, točke od 2 do 11.

77 Glej zadevo, v kateri je bila izdana sodba z dne 24. oktobra 2018, Apple Sales International in drugi (C-595/17, EU:C:2018:854).

78 Glej zadeve, v katerih so bile izdane sodbe z dne 18. aprila 2013, Komisija/Systran in Systran Luxembourg (C-103/11 P, EU:C:2013:245); z dne 3. aprila 2014, Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215), in z dne 18. decembra 2019, IT Development (C-666/18, EU:C:2019:1099).

79 V materialnem pravu držav članic za pogodbeno in deliktno odgovornost lahko veljajo različne ureditve v smislu dokaznega bremena, pogojev za pridobitev odškodnine, zastaranja itd. Tako je lahko v interesu tožeče stranke, da izbere eno ali drugo pot. Glej zlasti moje sklepane predloge v zadevi Bosworth in Hurley (opomba 51).

80 Glej v zvezi z angleškim pravom Fentiman, R., *International Commercial Litigation*, Oxford University Press, Oxford, 2. izdaja, 2015, str. 177, 178 in 279. Tako kumuliranje ne daje pravice do dvojne odškodnine za isto škodo. Vendar tožeča stranka poveča svoje možnosti za pridobitev zahtevane odškodnine.

56. Nasprotno pa drugi pravni sistemi, med katerimi sta francosko in belgijsko pravo, določajo pravilo o porazdelitvi odgovornosti, imenovano pravilo „nekumulativnosti“, ki tožeči stranki ne prepušča izbire: ta svojega zahtevka, kadar zatrjevano škodno dejanje pomeni tudi neizpolnitev pogodbene obveznosti, ne more opreti na deliktno odgovornost. Drugače povedano, v teh sistemih „pogodbeno prevlada nad deliktним“.⁸¹

57. V okviru Uredbe Bruselj Ia gre za vprašanje, ali in, če je odgovor pritrdilen, koliko izbira tožeče stranke, da se za isto škodno dejanje sklicuje na deliktno odgovornost in/ali pogodbeno odgovornost njenega sopogodbenika, vpliva na pravilo o pristojnosti, ki se uporablja.⁸² V zvezi s tem bom spomnil na rešitve, ki jih je Sodišče v svoji sodni praksi sprejelo do danes (podrazdelek 1), nato pa bom preučil razlago, ki je po mojem mnenju pri tem potrebna (podrazdelka 2 in 3).

1. Rešitve, ki jih je Sodišče sprejelo do danes

58. Sodišče je to vprašanje prvič obravnavalo v sodbi Kalfelis. V zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, je posameznik tožil svojo banko, da bi dobil povračilo škode, ki jo je utrpel v okviru borznih transakcij, in je zato vložil več zahtevkov, opirajočih se na različna pravila nemškega prava, med katerimi so se nekatera nanašala na pogodbeno odgovornost, druga na deliktno odgovornost, tretja pa, nazadnje, na neupravičeno obogatitev (kvazikontraktne narave). Med drugim se je postavljalo vprašanje, ali je sodišče, pristojno v skladu s členom 5, točka 3, Bruseljske konvencije – postal člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia – za odločanje o zahtevkih, utemeljenih na deliktne odgovornosti, akcesorno pristojno tudi v zvezi z zahtevki s pogodbeno in kvazikontraktno podlago.

59. Generalni pravobranilec M. Darmon je v sklepnih predlogih predlagal, naj pravilo o pristojnosti v „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ ureja celotno tožbo, vključno z zahtevki z deliktne in kvazikontraktne narave, in sicer zato, da se pristojnost racionalizira in se spor centralizira pred sodiščem, pristojnim po pogodbi, ki je bilo po mnenju generalnega pravobranilca najprimernejše za razumevanje okvira pogodbe in vseh njenih posledic za spor.⁸³

60. Sodišče v tej točki ni sledilo sklepnim predlogom generalnega pravobranilca. Sicer je odločilo, kot sem navedel v točki 42 teh sklepnih predlogov, da pojem „zadeve v zvezi z delikti“ zajema vsak zahtevek, ki se nanaša na odgovornost tožene stranke in se ne navezuje na „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“. Vendar je Sodišče ob sklicevanju na naravo odstopanja, ki jo imajo pravila o posebnih pristojnostih, takoj pojasnilo, „da pristojno sodišče na podlagi [člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia] pri odločanju o elementu tožbe, ki temelji na deliktu, ni pristojno za odločanje o drugih elementih iste tožbe, katerih podlaga niso delikti“.⁸⁴

61. Kljub nekoliko dvoumni naravi tega odgovora Sodišče v sodbi Kalfelis ni želelo povedati, da člen 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia prevlada nad členom 7, točka 2, te uredbe. Nasprotno, menilo je, da o tožbi za ugotovitev odgovornosti, ki se nanaša na isto škodno dejanje, lahko odloča sodišče, pristojno po pogodbi, in/ali sodišče, pristojno za delikt, glede na pravne podlage, na katere se opira tožeča stranka, to je glede na materialnopravna pravila, na katera se sklicuje v tožbi. Tako se v primeru, v katerem je v okviru ene tožbe vloženi več zahtevkov, med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ ali „zadeve v zvezi z delikti“ ne razvrsti tožba v celoti, temveč vsak od teh zahtevkov glede na njegovo podlago,

81 Glej sodbo z dne 18. decembra 2019, IT Development (C-666/18, EU:C:2019:1099, točka 23), in Gout, O., „Le cumul des responsabilités contractuelle et extracontractuelle en droit belge et en droit français: de la genèse des règles aux perspectives d'évolution“, v: Van den Haute, E., *Le droit des obligations dans les jurisprudences française et belge*, Bruylant, Bruselj, 2013, str. 123–146.

82 Isto vprašanje se v okviru uredb Rim I in Rim II postavlja za določitev prava, ki se uporablja, ker ti uredbi določata različne navezne okoliščine glede na to, ali je obveznost „pogodbena“ v smislu prve uredbe ali „nepogodbena“ v smislu druge.

83 Glej sklepnne predloge generalnega pravobranilca M. Darmona v zadevi Kalfelis (189/87, neobjavljeni, EU:C:1988:312, točke od 25 do 30).

84 Sodba Kalfelis (točka 19). Iz razlogovanja Sodišča po mojem mnenju nesporno izhaja, da velja tudi obratno: sodišče, pristojno na podlagi člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia za odločanje o „pogodbenih“ zahtevkih, ni pristojno za odločanje o zahtevkih, ki imajo nepogodbene podlage.

pri čemer isti zahtevek oziroma ista podlaga ne more spadati v obe kategoriji hkrati.⁸⁵ V tem okviru ima sodišče, pristojno po pogodbi, pristojnost (samo) za odločanje o pogodbenih podlagah, sodišče, pristojno za delikt, pa samo za odločanje o deliktih podlagah. Poleg tega nobeno od teh sodišč nima akcesorne pristojnosti za odločanje o tistem, kar ne spada med njegove „zadeve“.⁸⁶

62. Poudarjam, da ne gre za to, da se v smislu Uredbe Bruselj Ia upošteva opredelitev, ki je materialnopravnim pravilom, na katera se sklicuje tožeča stranka, dana v nacionalnem pravu, iz katerega izhajajo. Poleg tega sodišče, pred katerim poteka postopek, v fazi ugotavljanja pristojnosti še ni določilo prava, ki se uporablja. Ni torej gotovo, da bo zahtevek obravnavalo glede na ta pravila. Materialna pravila, ki so navajana v utemeljitev zahtevka, vseeno zagotavljajo informacije, ki so potrebne za opredelitev značilnosti „obveznosti“ v avtonomnem smislu izraza, na katero se opira tožeča stranka. Kot izhaja iz točke 49 teh sklepni predlogov, je ta „obveznost“ tista, ki jo je glede na njene značilnosti treba – v skladu z merili, ki jih je Sodišče določilo v svoji sodni praksi – razvrstiti med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ ali „zadeve v zvezi z delikti“ in od katere je torej odvisno pravilo o pristojnosti, ki se uporablja za ta zahtevek.⁸⁷ Če tožeča stranka hkrati uveljavlja zahtevke, ki temeljijo na materialnopravnih pravilih različne narave, se potencialno opira na ti dve vrsti „obveznosti“,⁸⁸ za kateri so pristojna različna sodišča.

63. Skratka, sodna pristojnost na podlagi Uredbe Bruselj Ia za odločanje o zahtevku, katerega namen je ugotovitev odgovornosti in je vložen med sopogodbenukoma, se lahko razlikuje glede na materialnopravna pravila, na katera se opira tožeča stranka. Poleg tega ugotavljam, da je Sodišče v sodbi Melzer,⁸⁹ ki se je nanašala na tak zahtevek, sledilo temu pristopu. V tej sodbi se je Sodišče, kot mu je predlagalo nacionalno sodišče, omejilo na razlago pravila o pristojnosti v „zadevah v zvezi z delikti“, ne da bi preučilo pravilo o pristojnosti v „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“, na katero se je sklicevala tožena stranka, ker je zadevni zahtevek „temeljlil samo na pravni podlagi neposlovne odškodninske odgovornosti“.⁹⁰

64. Ob upoštevanju tega je Sodišče to problematiko znova preučilo v sodbi Brogsitter. V zadevi, v kateri je bila izdana navedena sodba, je prodajalec zapestnih ur s stalnim prebivališčem v Nemčiji z urarskim mojstrom, ki je imel takrat stalno prebivališče v Franciji, sklenil pogodbo, ki se je nanašala na izdelavo urnih mehanizmov, ki naj bi jih prvonavedeni tržil. Sočasno z dejavnostjo, ki jo je opravljal za prodajalca, je urarski mojster izdelal druge urne mehanizme, ki jih je tržil za svoj račun. Ker je prodajalec menil, da je ta sočasna dejavnost pomenila kršitev obveznosti izključnosti, ki je izhajala iz pogodbe, je zoper svojega sopogodbenuka vložil tožbo pri nemškem sodišču. V tem okviru je prodajalec predlagal naložitev opustitve spornih dejavnosti in plačilo odškodnine, pri čemer je hkrati

85 Glej moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 74); Hess, B., Pfeiffer, T., in Schlosser, P., *Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States*, JLS/C4/2005/03, 2007, točka 192, in Zogg, S., „Accumulation of Contractual and Tortious Causes of Action Under the Judgments Regulation“, *Journal of Private International Law*, 2013, zv. 9, št. 1, str. 39–76, zlasti str. 42 in 43.

86 K vprašanju akcesorne pristojnosti se bom vrnil v točki 110 in naslednjih teh sklepni predlogov.

87 Obveznost namreč ne obstaja v pravni praznini. Ta obveznost izhaja iz dejanskega položaja, ki na podlagi enega ali več pravnih pravil pripelje do nekaterih pravnih posledic. Zadevni dejanski položaj in pravne posledice, do katerih pripelje, je le stežka mogoče razumeti neodvisno od zadevnih pravnih pravil, preučitev teh pravil pa omogoča, da se opredeli narava zadevne obveznosti. Glej House of Lords (vrhovno sodišče, Združeno kraljestvo) (Lord Millet), *Agnew v Länsforsäkringsbolagens AB*, [2001] 1 AC 223, točka 264; Bollée, S., „La responsabilité extracontractuelle du cocontractant en droit international privé“, v: d’Avout, L., Bureau, D., Muir-Watt, H., *Mélanges en l’honneur du professeur Bernard Audit – Les relations privées internationales*, LGDJ, Issy-les-Moulineaux, 2014, str. 119–135, zlasti str. 132 in 133; Scott, A., „The Scope of Non-Contractual Obligations“, v: Ahern, J., Binchy, W., *The Rome II Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, Martinus Nijhoff Publishers, 2009, str. 57–83, zlasti str. 58–62, in Minois, M., *op. cit.*, str. 129 in 130. Sodišče pogosto uporablja tako metodo, pri kateri se na podlagi materialnih pravil, ki se navajajo, določijo značilnosti obveznosti, ki jo je treba opredeliti. Glej med drugim sodbe z dne 26. marca 1992, Reichert in Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, točke od 17 do 19); z dne 18. julija 2013, ÓFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, točki 35 in 36), in z dne 21. aprila 2016, Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, točki 27 in 37).

88 Podobno je na področju kolizije zakonov na isto škodno dejanje mogoče gledati z vidika dveh različnih obveznosti, „pogodbene“ v smislu Uredbe Rim I in „nepogodbene“ v smislu Uredbe Rim II.

89 Sodba z dne 16. maja 2013 (C-228/11, EU:C:2013:305).

90 Sodba z dne 16. maja 2013, Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, točka 21). Glej v tem smislu tudi sodbi z dne 3. aprila 2014, Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, točke od 16 do 21), in z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, točka 43). Glej na nacionalni ravni Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče), 27. maj 2008, [2009] IPRax, str. 150 in 151, in Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija), prvi civilni senat, 26. oktober 2011, št. 10-17.026.

uvetjavljajal zahteve, ki so temeljili na pogodbeni odgovornosti in na deliktne odgovornosti oziroma, natančneje, na pravilih nemškega prava v zvezi z nelojalno konkurenco in krivdno odgovornostjo. Nemško sodišče je imelo pomisleke v zvezi z razdelitvijo spora glede na pravne podlage, na katere se je sklicevala tožeča stranka, zato je Sodišču postavilo vprašanje, katero opredelitev v smislu Uredbe Bruselj I je treba dati zahtevkom, ki imajo deliktne podlago, ob upoštevanju pogodbe, ki zavezuje stranke.

65. Sodišče je kot izhodišče vzelo navedbo iz sodbe Kalfelis, da „zadeve v zvezi z delikti“ zajemajo vsak zahtevek, ki se nanaša na odgovornost tožene stranke in se ne navezuje na „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“, in ugotovilo, da je treba za vključitev zahtevkov v eno ali drugo kategorijo preveriti, „ali so ti ne glede na njihovo kvalifikacijo v nacionalnem pravu pogodbene narave“.⁹¹

66. Kot je presodilo Sodišče, je tako, „kadar se očitano ravnanje lahko šteje za neizpolnitev pogodbenih obveznosti, kot jih je mogoče opredeliti glede na predmet pogodbe“. Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da bo „[t]ako [...] *a priori* v primeru, kadar je razlaga pogodbe, ki toženo stranko povezuje s tožečo stranko, očitno nujna za ugotovitev zakonitosti ali pa nezakonitosti ravnanja, ki ga druga očita prvi“. Zato mora nacionalno sodišče „ugotoviti, ali je namen zahtevkov tožeče stranke [...] povračilo škode, za katero je mogoče upravičeno šteti, da izhaja iz kršitve pravic in obveznosti iz pogodbe med strankami [...], zaradi česar bi bilo upoštevanje pogodbe za odločitev o tožbi nujno“.⁹²

67. Sodba Brogsitter po mojem mnenju izraža določeno spremembo pristopa, uporabljenega v sodbi Kalfelis. Zdi se namreč, da je Sodišče spremenilo metodo za opredelitev zahtevkov v smislu Uredbe Bruselj Ia. Ni se navezalo na materialnopravna pravila, na katera se je sklicevala tožeča stranka v tožbi, in je, kot se zdi, želelo uporabiti bolj objektivno opredelitev dejstev.

68. Vendar je natančen obseg sodbe Brogsitter negotov. Odprto in abstraktno razlogovanje, navedeno v tej sodbi, ima namreč dve mogoči razlagi.

69. Po *prvi razlagi* sodbe Brogsitter, ki jo bom označil kot „maksimalistično“, bi „preizkus“, ki izhaja iz te sodbe, temeljil na trditvi, da dani zahtevek spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, „kadar se očitano ravnanje lahko šteje za neizpolnitev pogodbenih obveznosti“. To trditev bi bilo treba razumeti tako, da bi zahtevek, ki temelji na deliktne podlagi, moral biti vključen med te „pogodbene zadeve“, če se nanaša na škodno dejanje, ki bi lahko pomenilo (tudi) neizpolnitev „pogodbene obveznosti“. Konkretno bi šlo za to, da bi sodišče, pri katerem je zahtevek vložen, preverilo, ali bi tožeča stranka hipotetično lahko svoj zahtevek vložila na podlagi kršitve pogodbenih obveznosti, kar bi vključevalo preučitev, ali dejansko obstaja morebitna povezava med zatrjevanim škodnim dejanjem in vsebino teh obveznosti. Iz tega bi sledilo, da bi v vseh položajih, v katerih lahko isto škodno dejanje hkrati pomeni delikt in kršitev pogodbe, v smislu te uredbe „pogodbena“ opredelitev prevladala nad „deliktne“ opredelitvijo.⁹³

91 Sodba Brogsitter (točki 20 in 21).

92 Sodba Brogsitter (točke 24, 25 in 26).

93 Glej moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 80). Glej za to razlago sodbe Brogsitter zlasti Briggs, A., *op. cit.*, str. 217–219, 239 in 247–250, ter Haftel, B., „Absorption du délictuel par le contractuel, application du Règlement (CE) n° 44/2001 à une action en responsabilité délictuelle“, *Revue critique de droit international privé*, 2014, št. 4, str. 863.

70. Po *drugi razlagi* sodbe Brogsitter, ki jo bom označil kot „minimalistično“, bi „preizkus“, ki izhaja iz te sodbe, v resnici temeljil na trditvi, da zahtevke spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, „kadar je razlaga pogodbe, ki toženo stranko povezuje s tožečo stranko, očitno nujna za ugotovitev zakonitosti ali pa nezakonitosti ravnanja, ki ga druga očita prvi“. Sodišče bi tako želelo kot „pogodbene“ opredeliti zahtevke, vložene na deliktne podlagi, katerih utemeljenost se presoja glede na pogodbene obveznosti, ki zavezujejo stranki v sporu.⁹⁴

71. Ta dvomnost ni bila odpravljena s poznejšo sodno prakso Sodišča, ki je v bistvu omejena na ponavljanje nekaterih odlomkov sodbe Brogsitter, ne da bi se zagotovila dodatna pojasnila.⁹⁵ Zato mora po mojem mnenju Sodišče v obravnavani zadevi razjasniti svojo sodno prakso glede potencialnih stekov odgovornosti. Njegova naloga je namreč, da v zvezi s tem opredeli jasna in predvidljiva merila, s katerimi bo mogoče preprečiti vsakršno pravno negotovost za stranke v postopkih.

72. Poudarjam, da problemi, ki jih vključuje obravnava potencialnih stekov odgovornosti, niso nujno isti v materialnem pravu⁹⁶ in v mednarodnem zasebnem pravu. Razlago člena 7, točka 1, in člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia v zvezi s tem vprašanjem pa je tako treba določiti zgolj z vidika ciljev pravne varnosti in učinkovitega izvajanja sodne oblasti, ki sta del te uredbe.⁹⁷

73. Glede na ta cilja Sodišču predlagam, naj zavrne „maksimalistično“ razlago sodbe Brogsitter (podrazdelek 2). Po mojem mnenju bi moralo namesto tega sprejeti „minimalistično“ razlago te sodbe, hkrati pa v zvezi z njo zagotoviti nekatera nujna pojasnila (podrazdelek 3).

2. Zavrnitev „maksimalistične“ razlage sodbe Brogsitter

74. Enako kot Komisija menim, da „maksimalistične“ razlage sodbe Brogsitter – poleg tega, da je težko združljiva s sodbo Kalfelis – nikakor ni mogoče sprejeti.

75. *Najprej* opozarjam, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča cilj pravne varnosti, ki se uresničuje z Uredbo Bruselj Ia, zahteva, da se sodišče, pred katerim poteka postopek, brez težav izreče o svoji pristojnosti, ne da bi moralo vsebinsko odločati o zadevi.⁹⁸

76. „Preizkus“, ki izhaja iz „maksimalistične“ razlage sodbe Brogsitter, pa je po mojem mnenju v nasprotju s to zahtevo po netežavnosti. Če bi se od sodišča, pri katerem je vložena tožba, zahtevalo, naj ugotovi, ali bi pri zatrjevanem škodnem dejanju, ki se zatrjuje na deliktne pravne podlagi, lahko šlo (tudi) za neizpolnitev pogodbene obveznosti, bi to pomenilo, da bi se mu nalagalo, naj v fazi

94 Glej moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 88). Glej za to razlago sodbe Brogsitter tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Cruza Villalóna v zadevi Holterman Ferho Exploitatie in drugi (C-47/14, EU:C:2015:309, točka 48); sklepne predloge generalne pravobranilke J. Kokott v zadevi Granarolo (C-196/15, EU:C:2015:851, točki 14 in 18); Court of Appeal (pritožbeno sodišče, Združeno kraljestvo), 19. avgust 2016, *Peter Miles Bosworth, Colin Hurley v Arcadia Petroleum Ltd & Others*, [2016] EWCA Civ 818, točka 66; Weller, M., „EuGH: Vertragsrechtliche Qualifikation vertragsakzessorischer Ansprüche“ LMK 2014, 359127, in Hartley, T., *op. cit.*, str. 108 in 109.

95 Glej zlasti sodbi z dne 10. septembra 2015, Holterman Ferho Exploitatie in drugi (C-47/14, EU:C:2015:574, točki 32 in 71), in z dne 14. julija 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, točka 21).

96 V materialnem pravu razlike, ki obstajajo med nacionalnimi sistemi držav članic glede obravnave stekov odgovornosti, odsevajo zlasti vprašanje, ali je legitimno ali ne, da lahko tožeča stranka izbere ureditev odgovornosti, ki je najbolj ugodna za njene interese. Poleg tega je v francoskem in belgijskem pravu pravilo „nekumulativnosti“ namenjeno zagotavljanju učinkovitosti pogodbenih dogovorov odgovornosti. V zvezi s tem, čeprav ta pravna reda ne omogočata vnaprejšnjega pogodbenega dogovarjanja pravil o deliktne odgovornosti, ki so pravila javnega reda, so določbe v zvezi s pogodbeno odškodnino, nasprotno, lahko predmet takih dogovorov, pri čemer lahko stranke med drugimi na novo opredelijo pogoje za upravičenost do povračila škode in tako ublažijo ali zaostrijo pogodbeno odgovornost. Glej zlasti Gout, O., *op. cit.*

97 Glej moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 83).

98 Glej zlasti sodbe z dne 22. marca 1983, Peters Bauunternehmung (34/82, EU:C:1983:87, točka 17); z dne 3. julija 1997, Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, točka 27), in z dne 28. januarja 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, točka 61).

ugotavljanja pristojnosti opravi obširno vsebinsko analizo zahtevka.⁹⁹ V tej fazi preverjanje morebitne povezave med tem škodnim dejanjem in vsebino pogodbenih obveznosti ne bi bilo lahka naloga. Razen v (redkih) primerih, v katerih se stranke strinjajo glede obstoja potencialnega steka odgovornosti,¹⁰⁰ bi bilo za sodišče ugotavljanje vsebine teh obveznosti v tej fazi posebej naporno.

77. Kot sem pojasnil v točki 53 teh sklepnih predlogov, se namreč področje pogodbene odgovornosti med pravnimi sistemi znatno razlikuje. V nekaterih nacionalnih pravnih redih se obveznosti glede varnosti, ki se v drugih štejejo za popolnoma zakonske dolžnosti, vključujejo v nekatere pogodbe.¹⁰¹ Enako velja za zahtevo po dobrovernem izpolnjevanju pogodb, ki na podlagi več nacionalnih prav povzroča dodatne pogodbene obveznosti, toda ki je – ponovno – drugi pravni sistemi ne vsebujejo. Konkretno v precej primerih sodišče ne bo moglo vedeti ali si sploh predstavljati, ali obstaja potencialen stek odgovornosti, ne da bi določilo pravo, ki se uporablja za zadevno pogodbo, ki mu bo edino lahko zares zagotovilo informacije o obveznostih, izhajajočih iz nje.¹⁰² Poleg tega se bo pogosto zgodilo, da celo v okviru tega prava obseg teh obveznosti ne bo opredeljen z gotovostjo. Zaradi te zapletenosti bi se lahko zmanjšala predvidljivost pravil o pristojnosti.¹⁰³ Z njo bi se strankam v postopkih odprl širok prostor za razpravo in bi se v skladu s tem sodišču, pred katerim poteka postopek, prepustilo široko polje proste presoje, medtem ko Uredba Bruselj Ia teži k zanesljivemu dodeljevanju pristojnosti.¹⁰⁴

78. *Dalje*, kot sta trdili družba Wikingerhof in Komisija v odgovor na vprašanja Sodišča na obravnavi, po mojem mnenju ni nobenega razloga, da bi pravilo o pristojnosti v „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ iz člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia prevladalo nad pravilom o pristojnosti v „zadevah v zvezi z delikti“ iz njenega člena 7, točka 2.

79. Taka prevlada ne bi bila utemeljena glede na sistem te uredbe. Kot je poudarila vlagateljica revizije iz postopka v glavni stvari, medtem ko navedena uredba določa razmerje subsidiarnosti med nekaterimi od teh členov,¹⁰⁵ sta sodišče, pristojno po pogodbi, in sodišče, pristojno za delikt, na isti hierarhični ravni. Tako nič ne kaže, da je zakonodajalec Unije nameraval izključiti možnost, da ti sodišči soobstajata hkrati za isto škodno dejanje.

80. Ta prevlada prav tako ne bi bila utemeljena glede na cilj bližine, ki se uresničuje s členom 7, točka 1, in členom 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia. Kot sta navedli družba Wikingerhof in Komisija ter kot je razvidno iz točk 40 in 46 teh sklepnih predlogov, se bližina namreč razume glede na glavna vprašanja, ki se vsebinsko postavljajo z zadevnim zahtevkom. V tem okviru se z zahtevkom, ki temelji na kršitvi dolžnosti, z zakonom predpisani za vse, postavljajo predvsem nepogodbena vprašanja, katerih narava se načeloma ne spreminja, če je zahtevek vložen v sporu med sopogodbениkoma in je do te kršitve prišlo ob izpolnitvi pogodbe.

99 Glej v istem smislu Magnus, U., in Mankowski, P., *op. cit.*, str. 167; Calster (van), G., *op. cit.*, str. 164, in Haftel, B., *op. cit.*

100 Tako je bilo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 11. aprila 2019, Bosworth in Hurley (C-603/17, EU:C:2019:310), ter v kateri med strankami ni bilo sporno, da ravnanje, očitano v deliktne zahtevku, lahko pomeni tudi neizpolnitev pogodbene obveznosti.

101 Če bi na primer stranka hotela na hotelskem parkirišču padla in proti upravljavcu tega hotela vložila tožbo za ugotovitev odgovornosti, bi taka tožba v različnih pravnih sistemih lahko temeljila le na kršitvi splošne dolžnosti glede varnosti in bi bila tako zajeta izključno z deliktne odgovornostjo. Nasprotno pa se v francoskem pravu obveznost glede varnosti vključuje v pogodbo o nastanitvi. Enako velja v številnih podobnih položajih (osebi zdrsne med čakanjem na vlak na peronu železniške postaje, v frizerskem salonu itd.). Glej Minois, M., *op. cit.*, str. 92 in 93.

102 Čeprav je Sodišče v točki 24 sodbe Brogsitter res navedlo, da bi bilo treba pogodbene obveznosti „opredeliti glede na predmet pogodbe“, priznavam, da imam težave z razumevanjem take analize. Razen tega, kar je Sodišče imelo v mislih s tem „predmetom“, in vprašanja, ali je tega treba opredeliti samostojno, vsebina pri vseh pogodbah ni očitna. Čeprav je mogoče poznati glavne obveznosti nekaterih običajnih pogodb, ne da bi se bilo treba sklicevati na *lex contractus*, to zagotovo ne bo veljalo za druge obveznosti, ki izhajajo iz njih. Poleg tega opozarjam, da se člen 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia lahko uporablja za zelo raznovrstne in številne pogodbe (glej sodbo z dne 15. januarja 1987, Shenavai (266/85, EU:C:1987:11, točka 17)).

103 Glej moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 88) in Haftel, B., *op. cit.* Na splošno določitev pristojnosti na podlagi Uredbe Bruselj Ia ne bi smela biti odvisna od prava, ki se uporablja (glej sodbo z dne 5. julija 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, točka 55)). Sodna praksa, ki izhaja iz sodbe z dne 6. oktobra 1976, Industrie Tessili Italiana Como (12/76, EU:C:1976:133), in ki je predstavljena v opombi 21 teh sklepnih predlogov, je – in bi po mojem mnenju morala ostati – v zvezi s tem izjema.

104 Glej zlasti sodbo z dne 1. marca 2005, Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120, točka 39).

105 Na primer, izključne pristojnosti iz člena 24 Uredbe Bruselj Ia prevladajo nad drugimi pravili o pristojnosti iz te uredbe.

81. *Nazadnje*, če bi se sprejela „maksimalistična“ razlaga sodbe Brogsitter, bi to ustvarilo neželjeno neskladje med členom 7, točka 1, in členom 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia na eni strani ter uredbama Rim I in Rim II na drugi strani. Z različnimi določbami zadnjenavedene uredbe¹⁰⁶ se namreč implicitno, toda nujno priznava, da se isto škodno dejanje lahko navezuje na „pogodbeno obveznost“ v smislu Uredbe Rim I in hkrati pripelje do „nepogodbene obveznosti“ v smislu Uredbe Rim II, ne da bi prvonavedena uredba prevladala nad drugonavedeno.

82. Če bi ta logika prevlade, nasprotno, veljala tudi v okviru uredb Rim I in Rim II, bi iz tega izhajale rešitve, za katere ni mogoče, da jih je zakonodajalec Unije želel predvideti. Ta je na primer v členu 6 Uredbe Rim II določil posebna kolizijska pravila za dejanja nelojalne konkurence in dejanja, ki omejujejo konkurenco. Navezni okoliščini iz tega člena – in sicer pravo države, v kateri je konkurenca prizadeta ali bi bila lahko prizadeta, oziroma pravo države, na katere trgu ima omejitvev učinek ali bi ga lahko imela – izražata javni interes. V tem okviru je v odstavku 4 navedenega člena strankama logično prepovedana izbira uporabe drugega prava za njun spor.¹⁰⁷ Če pa bi tožba za ugotovitev odgovornosti, ki temelji na dejanju nelojalne konkurence ali dejanju, ki omejuje konkurenco, spadala na področje uporabe Uredbe Rim I – ta v členu 3, naj spomnim, kot glavno navezno okoliščino določa izbrano pravo –¹⁰⁸ ker je bila vložena v sporu med pogodbenima strankama in ker bi škodno dejanje lahko pomenilo (tudi) neizpolnitev pogodbene obveznosti, bi ta člen izgubil precejšen del polnega učinka.¹⁰⁹

83. Poleg tega opozarjam, da je v „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v okviru člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia pristojno sodišče v kraju, kjer je bila ali mora biti izpolnjena obveznost, na kateri temelji zahtevka. Zato se sprašujem, kako bi bilo treba izvajati to pravilo v primeru zahtevka, ki ne temelji na „pogodbeni obveznosti“, bi pa bil zajet z „zadevami v zvezi s pogodbenimi razmerji“ zgolj zato, ker bi bilo to hipotetično mogoče.¹¹⁰

84. Mojega prepričanja glede potrebe po zavrnitvi „maksimalistične“ razlage sodbe Brogsitter ne omaje trditvev, podana v doktrini,¹¹¹ v skladu s katero bi rešitev, ki izhaja iz te razlage, zagotovila učinkovito izvajanje sodne oblasti. V zvezi s tem nihče ne zanika, da bi bila prednost take rešitve združitev vseh sporov, nastalih ob izpolnitvi pogodbe, pred sodiščem, pristojnim po tej pogodbi. In obratno, če je sodna pristojnost odvisna od pravne podlage ali pravnih podlag, na katero ali katere se sklicuje tožeča stranka, v skladu s pristopom, postavljenim v sodbi Kalfelis, to lahko pripelje do razdelitve sporov, ker so lahko za isto škodno dejanje, na katero lahko tožeča stranka gleda z vidika različnih podlag, teoretično pristojna različna sodišča.

¹⁰⁶ Tak je zlasti primer člena 4(3) Uredbe Rim II. Ta določba določa, da kadar je iz vseh okoliščin primera razvidno, da je škodno dejanje očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot z državo iz odstavkov 1 ali 2 tega člena, se uporablja pravo te druge države. Očitno tesnejša zveza z drugo državo bi lahko temeljila zlasti na že obstoječih razmerjih med strankama, kot je na primer pogodba, ki je tesno povezana z obravnavanim škodnim dejanjem. Iz predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (COM(2003) 427 final, str. 13), izhaja, da je bila ta rešitev predvidena za potencialne steke odgovornosti. Tako v primeru takega steka dejansko obstaja tako „pogodbena odgovornost“ v smislu Uredbe Rim I kot „nepogodbena odgovornost“ v smislu Uredbe Rim II. Ta člen 4(3) vseeno v nekaterih okoliščinah omogoča, da se za drugonavedeno obveznost uporabi isto pravo kot za prvonavedeno. Vendar se ne uporablja v vseh primerih (glej opombo 110 teh sklepnih predlogov).

¹⁰⁷ Spomniti moram, da je s členom 14 Uredbe Rim II načeloma strankama prepuščena možnost izbire prava, ki se uporablja za nepogodbeno obveznost. V takem primeru se po mojem mnenju člen 4(3) te uredbe prav tako ne uporablja.

¹⁰⁸ Glej člen 3 Uredbe Rim I.

¹⁰⁹ Glej v istem smislu Dickinson, A., „Towards an agreement on the concept of „contract“ in EU Private International Law?“, *Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly*, 2014, str. 466–474, zlasti str. 473.

¹¹⁰ Glej moje sklepane predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 90).

¹¹¹ Glej zlasti Briggs, A., *op. cit.*

85. Vendar je treba na eni strani na pomembnost težave, opisane v prejšnji točki, pogledati v pravem okviru. Tudi če se sodišče, pristojno po pogodbi, in sodišče, pristojno za delikt, v zadevnem položaju ne bi ujemale,¹¹² bi lahko namreč tožeča stranka svojo tožbo še vedno vložila v skladu s členom 4(1) Uredbe Bruselj Ia pri sodiščih države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče, ki bodo v tem primeru pristojna za odločanje o celotni tožbi.¹¹³ Na drugi strani trditev v zvezi z učinkovitim izvajanjem sodne oblasti deluje v obe smeri. Čeprav bi rešitev, izhajajoča iz „maksimalistične“ razlage sodbe Brogsitter, omogočila združitev sporov, nastalih ob izpolnitvi pogodbe, pred sodiščem, pristojnim po tej pogodbi, bi ta rešitev lahko, nasprotno, povzročila razdrobitev spora v zvezi z istim deliktom: če bi na primer tak delikt skupaj storile tri osebe in bi bila ena od teh oseb poleg tega sopogodbena oškodovanca, bi obstajalo tveganje, da ta ne bi mogel vložiti enotne tožbe proti vsem sotorilcem pri sodišču, pristojnem za delikt, na podlagi člena 7, točka 2, te uredbe.¹¹⁴

86. „Maksimalistična“ razlaga sodbe Brogsitter prav tako ne more biti utemeljena s preudarki v zvezi z bojem proti *forum shopping*. To, da je sodna pristojnost v primeru potencialnih stekov odgovornosti odvisna od materialne pravne podlage ali materialnih pravnih podlag, na katero ali katere se sklicuje tožeča stranka, sicer res omogoča tak *forum shopping*. Na eni strani tožeča stranka nima na voljo samo sodišča, pristojnega po pogodbi, ampak tudi sodišče, pristojno za delikt, torej potencialno dve dodatni sodišči.¹¹⁵ Na drugi strani lahko v določeni meri „izbere sodišče“ z vložitvijo svojega zahtevka na podlagi ustreznih pravil.¹¹⁶

87. Toda možnost, da tožeča stranka izbira med več sodišči, ni v okviru Uredbe Bruselj Ia nič neobičajnega. Zakonodajalec Unije je sam dovolil določen *forum shopping* s tem, da je predvidel možne pristojnosti. V tem okviru okoliščine, da tožeča stranka med razpoložljivimi sodišči izbere tisto, ki glede na materialne ali procesne prednosti, ki ji jih ponuja, najbolj ustreza njenim interesom, same po sebi ni mogoče grajati.¹¹⁷ *Forum shopping* je po mojem mnenju problematičen le, če se sprevrže v zlorabo.¹¹⁸

88. Tveganje takega *forum shopping*, ki pomeni zlorabo, pa je omejeno s tem, da so – kot je poudarila družba Wikingerhof – pristojnosti sodišča, pristojnega po pogodbi, oziroma sodišča, pristojnega za delikt, v skladu s sodbo Kalfelis omejene na zahtevke, ki spadajo med njune „zadeve“. Poleg tega bi, kot je Komisija navedla na obravnavi, morebitne zlorabe pri načinu, kako tožeča stranka oblikuje svoj zahtevek, zanjo imele posledice. Če bi svoj zahtevek vložila na deliktne podlagi zgolj zato, da bi se izognila sodišču, pristojnemu po pogodbi, in bi se izkazalo, da se s pravom, ki se uporabi –¹¹⁹ tako kot

112 Vendar se zgodi, da se sodišče, določeno s členom 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, in najmanj eno od sodišč, določenih s členom 7, točka 2, te uredbe, ujemata. Glej zlasti sodbo z dne 27. oktobra 1998, Réunion européenne in drugi (C-51/97, EU:C:1998:509, točka 35), v kateri je Sodišče odločilo, da kraj nastanka škode v primeru mednarodnega pomorskega prevoza blaga ustreza kraju, kamor je moral prevoznik dostaviti blago.

113 Glej sodbo Kalfelis (točka 20) ter moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 85).

114 Zlasti tožbe za ugotovitev civilne odgovornosti, ki spadajo v okvir *private enforcement*, pogosto vključujejo tožečo stranko, ki ukrepa zoper več toženih strank – na primer zoper različna podjetja, ki so člani protikonkurenčnega omejevalnega sporazuma – in zdi se mi primerno, da jih je mogoče tožiti skupaj pred sodiščem, pristojnim za delikt. Te možnosti ne bi smela ovirati okoliščina, da je eno od teh podjetij slučajno sopogodbena tožeče stranke.

115 Glej opombo 20 teh sklepnih predlogov.

116 Glej moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 84) ter Haftel, B., *op. cit.* Podobno to, da se lahko tožeča stranka za isto škodno dejanje opre na „pogodbeno obveznost“ v smislu Uredbe Rim I in/ali „nepogodbena obveznost“ v smislu Uredbe Rim II, tej tožeči stranki daje možnost določenega *law shoppinga*.

117 Glej moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 85) ter Fentiman, R., *op. cit.*, str. 278.

118 Taka zloraba po mojem mnenju obstaja, kadar tožeča stranka izkorišča svojo pravico do izbire v nasprotju z njenim namenom zgolj zato, da bi škodovala toženi stranki, ali kadar sproži postopek pred sodiščem, za katero dobro ve, da ni pristojno, le zaradi zavlačevanja oziroma proti toženi stranki uporabi druge tehnike postopkovnega nagajanja. Glej zlasti Usunier, L., „Le règlement Bruxelles I bis et la théorie de l'abus de droit“, v: Guinchart, E., *Le nouveau règlement Bruxelles I bis*, Bruylant, Bruselj, 2014, str. 449–480.

119 Natančneje, v primeru kumulativnih zahtevkov gre na eni strani za vprašanje, ali je s postopkovnimi pravili sodišča, pri katerem je zahtevek vložen, ki izhajajo iz *lex fori*, dovoljeno vlaganje vzporednih zahtevkov za isto škodno dejanje, in na drugi strani za vprašanje, ali na vsebinski ravni *lex causae* določa pravilo „nekumulativnosti“. Če zahtevki temeljijo na dveh različnih „obveznostih“, bi bilo lahko potrebno v zvezi s tem preučiti dve *lex causae*. Glej za več podrobnosti Plender, R., in Wilderspin, *The European Private International Law of Obligations*, Sweet & Laxwell, London, 4. izdaja, 2015, str. 67–71.

s francoskim in belgijskim pravom – prepoveduje taka izbira, bi bil ta zahtevk zavržen kot neutemeljen. Prav tako bi se, če bi tožeča stranka vložila deliktne zahtevke, ki bi bil očitno neutemeljen, zgolj zaradi zavlačevanja, za njeno ravnanje lahko uporabljala pravila s področja zlorabe postopka, ki bi jih določalo *lex fori*.

89. Nazadnje opozarjam, da lahko pogodbene stranke, ki se želijo izogniti vsakršni možnosti za *forum shopping*, sklenejo dogovor o pristojnosti, s katerim se glede na okoliščine izključna pristojnost podeljuje določenemu sodišču, kot je predvideno v členu 25 Uredbe Bruselj Ia. Če je tak dogovor veljaven in njegova formulacija dovolj široka, se bo namreč uporabljal za vse spore, ki so ali bodo nastali v okviru njihovega pogodbenega razmerja, vključno s tožbami v „zadevah v zvezi z delikti“, ki bi bile povezane s tem razmerjem.¹²⁰

3. Potreba po pojasnitvi „minimalistične“ razlage sodbe Brogssitter

90. Kot je razvidno iz prejšnjega pododdelka, je edina tehtna razlaga sodbe Brogssitter po mojem mnenju „minimalistična“ razlaga, opisana v točki 70 teh sklepnih predlogov. Enako kot Komisija menim, da je ta razlaga združljiva s sodbo Kalfelis. Če se namreč sprejme navedena razlaga, ti sodbi v bistvu temeljita na isti logiki: uvrstitev zahtevka za ugotovitev odgovornosti, ki je vložen v sporu med pogodbenima strankama, med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia ali med „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, te uredbe je odvisna od obveznosti, bodisi „pogodbene“ bodisi „deliktne“, ki je pravni temelj tega zahtevka.¹²¹ V primeru kumulacije zahtevkov, ki temeljijo na različnih „obveznostih“, je treba vsakega od njih vključiti v eno ali drugo kategorijo.

91. V zvezi s temi zahtevki namreč ni treba odstopiti od pristopa, ki je povzet v točki 49 teh sklepnih predlogov. Na splošno pravni temelj zahtevka, ki je predložen sodišču, opredeljuje vprašanja, ki jih bo to moralo obravnavati, in torej „pogodbena“ ali „deliktne“ naravo tega zahtevka.

92. Sodbi Kalfelis in Brogssitter se v resnici razhajata le glede metode, s katero je mogoče opredeliti „obveznost“, ki pomeni pravni temelj zahtevka. V prvi sodbi je Sodišče izhajalo iz materialnopravnih pravil, na katera se je tožeča stranka sklicevala v tožbi. V drugi je predlagalo metodo opredelitve, ki naj bi bila bolj objektivna in ki sloni na „nujni“ naravi „razlage“ ali „upoštevanja“ pogodbe za „ugotovitev zakonitosti ali pa nezakonitosti ravnanja, ki ga [je tožeča stranka] očita[la]“ toženi stranki.¹²²

93. Vendar menim, da sta ti metodi združljivi ali se med seboj celo dopolnjujeta.

¹²⁰ Glej točko 140 teh sklepnih predlogov.

¹²¹ Zlasti je treba po mojem mnenju tako razumeti trditev v točki 26 sodbe Brogssitter, da mora nacionalno sodišče „ugotoviti, ali je namen zahtevkov [...] povračilo škode, za katero je mogoče upravičeno šteti, da izhaja iz kršitve pravic in obveznosti iz pogodbe med strankami“.

¹²² Glej sodbo Brogssitter (točki 25 in 26). Zdi se, da se je Sodišče v tej sodbi zgledovalo po svoji sodni praksi glede tožb za ugotovitev civilne odgovornosti, vloženih zoper Unijo. Naj spomnim, da Pogodba DEU na tem področju določa razdelitev pristojnosti med sodiščema Unije in nacionalnimi sodišči: za spore v zvezi z *nepogodbena odgovornostjo* Unije sta pristojni izključno prvonavedeni sodišči (glej člen 256(1), člen 268 in člen 340, drugi odstavek, PDEU), za spore v zvezi z njeno *pogodbena odgovornostjo* pa so, če ni nasprotne arbitražne klavzule, pristojna drugonavedena (glej člena 272 in 274 PDEU). V skladu s to sodno prakso se za ugotovitev, ali sta za tožbo za ugotovitev civilne odgovornosti, vloženo zoper Unijo, pristojni sodišči Unije, ti ne moreta opreti zgolj na pravna pravila, na katera se sklicuje tožeča stranka. Ti sodišči morata preveriti, ali je predmet pri njej vložene odškodninske tožbe odškodninski zahtevk, ki objektivno in splošno temelji na pravicah in obveznostih pogodbenega ali nepogodbene prava. Torej morata navedeni sodišči z analizo različnih elementov spisa – med katerimi so na primer domnevno kršeno pravno pravilo, narava zatrjevane škode, očitano ravnanje in pravna razmerja med zadevnimi strankami – preveriti, ali med temi res obstaja pogodbeno razmerje, povezano s predmetom spora, ki ga je treba podrobno preučiti za odločanje o navedeni tožbi. V tem okviru se bo za tožbo štel, da temelji na pogodbeni odgovornosti Unije, če je iz začetne analize navedenih elementov razvidno, da je treba za odločitev o utemeljenosti trditve tožeče stranke preučiti eno ali več pogodb, sklenjenih med zadevnimi strankami (glej zlasti sodbi z dne 18. aprila 2013, Komisija/Systran in Systran Luxembourg (C-103/11 P, EU:C:2013:245, točke od 61 do 67), in z dne 10. julija 2019, VG/Komisija (C-19/18 P, EU:C:2019:578, točke od 28 do 30)).

94. Da bi sodišče preverilo svojo pristojnost na podlagi člena 7, točka 1, ali člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia, je namreč logično, da se v prvi vrsti naveže na materialnopravna pravila, na katera se v tožbi sklicuje tožeča stranka. Kot sem pojasnil v točki 62 teh sklepnih predlogov, ta pravila zagotavljajo izhodišče za razlago dejanskega stanja in „obveznosti“, ki jih tožeča stranka iz njega izpeljuje. Podobno logiko, v skladu s katero se preverijo materialnopravna pravila, ki so podlaga za zahtevek, da se ugotovi njegova opredelitev, je poleg tega mogoče najti v sodni praksi v zvezi z drugimi določbami te uredbe.¹²³

95. Konkretno, če se tožeča stranka opira na določbe pogodbe in/ali na pravna pravila, ki se uporabljajo zaradi te pogodbe, kot so pravila o zavezujočem učinku dogovorov in o odgovornosti dolžnika za neizpolnitev njegovih pogodbenih obveznosti,¹²⁴ se iz tega sklepa, da zahtevek temelji na „pogodbeni obveznosti“ v smislu sodne prakse Sodišča. Če pa se opira na pravna pravila, s katerimi je predpisana dolžnost za vse, neodvisno od kakršne koli prostovoljne zaveze, zahtevek temelji na „deliktne obveznosti“ v smislu te sodne prakse.

96. V primeru, v katerem se tožeča stranka v tožbi ne sklicuje na materialnopravna pravila,¹²⁵ se metoda ne spremeni bistveno. Kot sem navedel, ta pravila sama po sebi namreč niso predmet opredelitve. Zagotavljajo zgolj izhodišče za razlago dejanskega stanja in informacije o „obveznosti“, ki jo tožeča stranka iz njega izpeljuje. Konkretno, če v tožbi niso navedena materialnopravna pravila, mora sodišče iz njenih drugih elementov – kot so povzetek dejanskega stanja ali tožbeni predlogi – izluščiti „obveznost“, ki jo uveljavlja tožeča stranka.

97. V tem okviru lahko v primeru dvoma „preizkus“, ki izhaja iz sodbe Brogsitter, sodišču omogoči, da opredeli obveznost, ki je podlaga zahtevka, tako da spremeni zorni vidik. Če sta „razlaga“ ali „upoštevanje“ pogodbe (ali druge oblike prostovoljne zaveze) očitno „nujna“ za „ugotovitev zakonitosti ali pa nezakonitosti ravnanja, ki ga [tožeča stranka] očita“ toženi stranki, iz tega izhaja, da zahtevek temelji na kršitvi „pogodbene obveznosti“: ravnanje, ki se očita v tem zahtevku, je protipravno in povzroči odgovornost tožene stranke, ker krši to „obveznost“, kar je odvisno od določil zadevne pogodbe in prava, ki se zanjo uporablja. Če pa zahtevek temelji na kršitvi dolžnosti, ki je z zakonom predpisana za vse, ni treba „razlagati“ ali „upoštevati“ pogodbe za ugotovitev, da je ravnanje, ki se očita v tem zahtevku, protipravno, saj ta dolžnost obstaja neodvisno od te pogodbe: protipravnost tega ravnanja bo odvisna od pravnega pravila ali pravnih pravil, ki to dolžnost vsebujejo.¹²⁶

98. Kot je navedla Komisija, sodba Brogsitter sodišču omogoča, da ugotovi „pogodbeno“ ali „deliktne“ opredelitev zahtevka glede na izhodiščno točko, z vidika katere bo moralo presoditi dopustnost ravnanja, ki ga tožeča stranka očita toženi stranki, glede na to, ali gre za pogodbo – in pravo, ki se zanjo uporablja – ali pravna pravila, s katerimi se predpisuje dolžnost vsakomur neodvisno od take

123 Natančneje, za ugotovitev, ali je tožba izključena s področja uporabe Uredbe Bruselj Ia na podlagi člena 1(2)(b) te uredbe, ki se nanaša na „stečaj, postopke v zvezi z likvidacijo plačilno nesposobnih podjetij ali drugih pravnih oseb, postopke prisilne poravnave in podobne postopke“, je treba preveriti, ali „pravna podlaga zanjo izhaja iz stečajnega prava“ (glej zlasti sodbo z dne 22. februarja 1979, Gourdain (133/78, EU:C:1979:49, točka 4), in po analogiji sodbo z dne 4. decembra 2019, Tiger in drugi (C-493/18, EU:C:2019:1046, točka 27)). Enako je treba za ugotovitev, ali tožba spada med „postopk[e], predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah“, v smislu člena 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, preveriti, ali se „opira“ na stvarno [...] pravico“ (glej zlasti sodbo z dne 10. julija 2019, Reitbauer in drugi (C-722/17, EU:C:2019:577, točka 45)). Za ugotovitev, ali tožba spada med „postopk[e], predmet katerih je [...] veljavnost odločitev [...] organov [družb]“, v smislu člena 24, točka 2, te uredbe, pa je treba preveriti, ali tožeča stranka izpodbija veljavnost odločitve organa družbe „glede na veljavno pravo o družbah ali glede na statutarne določbe o delovanju njenih organov“ (glej zlasti sodbo z dne 23. oktobra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, točka 40)).

124 Glej na primer Court of Appeal (pritožbeno sodišče, Združeno kraljestvo), 9. avgust 2018, *Cristiano Committeri v Club Méditerranée SA and others*, [2018] EWCA Civ 1889.

125 Medtem ko nekateri pravni sistemi, med drugim angleško pravo, tožečim strankam nalagajo pravila o *strict pleadingu*, tako da morajo v tožbi navesti ne le dejstva in predmet svojega zahtevka, ampak tudi pravna pravila, na katera se opirajo, namreč drugi pravni redi, med njimi francosko pravo, tožečih strank ne omejujejo s tako zahtevo. Glej moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 86).

126 Glej v tem smislu Weller, M., *op. cit.* V primeru steka odgovornosti sta „pogodbena“ in „deliktne“ obveznost, ki se nanašata na isto škodno dejanje, načeloma med seboj neodvisni. Na primer, v primeru škode, ki jo povzroči izdelek z napako, ki je omenjena v točki 54 teh sklepnih predlogov, se lahko sodnik izreče o vprašanju, ali je bila kršena zakonska dolžnost na področju varnosti izdelkov neodvisno od prodajne pogodbe. To dolžnost je namreč treba spoštovati neodvisno od prodajne pogodbe in zato ni nikakor „nujno“, da se „upošteva“ ali „razlaga“ ta pogodba za namene ugotovitve, da je protipravno proizvajati izdelek, ki vsebuje varnostno napako, ali kaj pomeni to napako.

pogodbe. Po mojem mnenju bosta metoda, ki izhaja iz sodbe Kalfelis, in metoda, ki izhaja iz sodbe Brogsitter, če se razlagata na ta način, v večini primerov pripeljali do enakega rezultata, ker sta zadevno ravnanje in izhodiščna točka za presojo njegove zakonitosti načeloma odvisna od tega, na kar se sklicuje tožeča stranka.

99. Ob tem lahko sodba Brogsitter pomeni popravek za posebne primere, v katerih se tožeča stranka sklicuje na pravna pravila, ki se v nacionalnem pravu obravnavajo kot deliktna, s katerimi je naloženo spoštovanje pogodbenih zavez in katerih neupoštevanje tako pomeni kršitev pogodbe. Konkretno imam v mislih primere, v katerih je kršitev „pogodbene obveznosti“ predstavljena kot delikt.¹²⁷ V teh primerih odločitev o zahtevku v bistvu zahteva „razlago“ in „upoštevanje“ zadevne pogodbe, da se ugotovi takšna kršitev in posledično zatrjevani delikt. Takšen zahtevek torej dejansko poraja pogodbeno vprašanje. Zato je treba šteti, da ta zahtevek v bistvu temelji na kršitvi „pogodbene obveznosti“, „deliktne obveznosti“, na katero se sklicuje tožeča stranka, pa ne obstaja samostojno.

100. Če povzamem, kadar se tožeča stranka v tožbi sklicuje na materialnopravna pravila, s katerimi se nalaga dolžnost vsem, in ni očitno, da je „nujno“ ugotoviti vsebino pogodbe, da bi se presodila dopustnost ali nedopustnost ravnanja, ki se očita toženi stranki, zahtevek temelji na „deliktne obveznosti“ in zato spada med „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia.¹²⁸

101. Kadar pa lahko sodišče neodvisno od pravnih pravil, ki se navajajo, zakonitost očitane ravnanja presodi le glede na pogodbo, zahtevek v bistvu temelji na „pogodbene obveznosti“ in zato spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1 Uredbe Bruselj Ia.

102. Vseeno sta potrebni dve pojasnili. *Prvič*, opozarjam, da če se sodba Brogsitter razume dobesečno, bi lahko nakazovala, da „razlaga“ ali „upoštevanje“ pogodbe ne bi smela nastopiti v nobeni fazi preučitve delikta, da bi zahtevek, katerega namen je uveljavljanje odgovornosti, spadal med „zadeve v zvezi z delikti“.

103. V zvezi s tem se lahko zgodi, da se v okviru zahtevka za ugotovitev deliktne odgovornosti postavlja tudi predhodno ali stransko pogodbeno vprašanje. Kot bom pojasnil v točki 123 teh sklepnih predlogov, to velja za zadevo iz postopka v glavni stvari. V obravnavanem primeru je treba namreč predhodno razložiti pogodbo, ki zavezuje družbi Wikingerhof in Booking.com, da bi se ugotovila resničnost nekaterih dejanj, ki jih prva družba očita drugi, z vidika konkurenčnega prava.¹²⁹

104. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pa je treba v smislu Uredbe Bruselj Ia zahtevek opredeliti glede na glavno pravno vprašanje, ki se postavlja z njim. Obstoj preprostega predhodnega ali stranskega pogodbenega vprašanja, o katerem mora sodišče odločiti za odločitev o tem zahtevku, ne more prevzeti opredelitve zadevnega zahtevka.¹³⁰ Sicer bi to pomenilo, da bi se sodišču, pristojnem po

¹²⁷ Sodbo Brogsitter je namreč mogoče razumeti tako, da je Sodišče štelo, da je kršitev obveznosti izključnosti, ki je domnevno vezala stranki zaradi pogodbe, označevala zatrjevani delikt. Zahtevki, oblikovani na deliktne podlagi, in zahtevki, oblikovani na pogodbeni podlagi, bi torej za Sodišče v bistvu temeljili na eni in isti obveznosti, in sicer na „pogodbene obveznosti“ o izključnosti.

¹²⁸ Glej moje sklepane predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točki 79 in 83).

¹²⁹ Poglej tudi še primer, v katerem ima oseba X pogodbo z osebo Y in oseba Z napeljuje osebo Y h kršitvi te pogodbe. Če bi oseba X tožila osebo Z na podlagi deliktne odgovornosti zaradi namernega napeljevanja osebe Y h kršitvi te pogodbe, bi morala dokazati, da je oseba Y dejansko kršila pogodbo. Sodišče bo moralo zato razlagati pogodbo. Pri tem gre za predhodno vprašanje, ki omogoča, da se ugotovi resničnost ravnanja, ki je upošteveno v okviru preizkusa zahtevka, ki je poleg tega „delikten“ (glej Hartley, T., *op. cit.*, str. 109).

¹³⁰ Glej v tem smislu sodbe z dne 25. julija 1991, Rich (C-190/89, EU:C:1991:319, točke od 26 do 28); z dne 14. novembra 2002, Baten (C-271/00, EU:C:2002:656, točki 46 in 47), in z dne 16. novembra 2016, Schmidt (C-417/15, EU:C:2016:881, točka 25). Nasprotno pa je treba na področju kolizije zakonov vsako od pravnih vprašanj, ki se postavljajo z zahtevkom, opredeliti ločeno. Glej sodbe z dne 21. januarja 2016, ERGO Insurance in Gjensidige Baltic (C-359/14 in C-475/14, EU:C:2016:40, točke od 50 do 62); z dne 7. aprila 2016, KA Finanz (C-483/14, EU:C:2016:205, točke od 52 do 58), in z dne 28. julija 2016, Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612, točke od 35 do 60). Glej tudi moje sklepane predloge v zadevi Verein für Konsumenteninformation (C-272/18, EU:C:2019:679, točka 51).

pogodbi, podeljevala pristojnost za odločanje o zahtevku, s katerim se v glavnem ne postavljajo pogodbeni vprašanja in ki torej nima posebej tesne povezave s tem sodiščem. Tak rezultat bi bil v nasprotju s ciljem bližine in s tem s ciljem učinkovitega izvajanja sodne oblasti.¹³¹ Sodbe Brogsitter zato ni mogoče razlagati v nasprotnem smislu.

105. *Drugič*, iz sodbe Brogsitter ni jasno razvidno, ali se „nujna“ narava razlage ali upoštevanja pogodbe za ugotavljanje, ali zahtevke za ugotovitev odgovornosti spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ ali „zadeve v zvezi z delikti“, presoja samo glede na navedeni zahtevke, kot ga je oblikovala tožeča stranka, ali tudi glede na morebiten razlog, ki ga v obrambo navede tožena stranka, da bi pred sodiščem, pred katerim poteka postopek, ugovarjala temu zahtevku.

106. V mislim imam na primer položaj, v katerem bi oseba vložila tožbo za ugotovitev deliktne odgovornosti za kršitev avtorske pravice, v odgovor na katero bi tožena stranka uveljavljala obstoj licenčne pogodbe med strankama. Ker delikt kršitve avtorske pravice predpostavlja, da tretja oseba uporablja varovano delo in da je ta uporaba zajeta z izključnimi pravicami, z zakonom priznanimi njegovemu avtorju, ki za to uporabo ni dal predhodnega dovoljenja,¹³² bi moralo sodišče za odločitev o tej tožbi ugotoviti, ali ta pogodba dovoljuje očitano uporabo dela ali ne. Omeniti je mogoče še primer zahtevka, katerega namen je ugotovitev deliktne odgovornosti, ki bi ga oškodovanec, ki bi utrpel telesne poškodbe, nastale ob uporabi športne opreme, vložil zoper izposojevalca te opreme in ki bi mu ta ugovarjal s sklicevanjem na določbo iz pogodbe o najemu, katere predmet bi bila oprostitev njene odgovornosti za tako škodo.

107. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča pa izhaja, da v fazi preverjanja svoje pristojnosti sodišče, pred katerim poteka postopek, ne sme presojati dopustnosti ali utemeljenosti zahtevka, ampak mora zgolj opredeliti navezne okoliščine z državo sodišča, ki utemeljujejo njegovo pristojnost na podlagi določbe Uredbe Bruselj Ia. Za to lahko to sodišče šteje za dokazane upoštevne trditve tožeče stranke.¹³³ Drugače povedano, sodišče, pred katerim poteka postopek, mora svojo pristojnost ugotoviti glede na zahtevke, ki ga je oblikovala tožeča stranka, razlogi, ki jih tožena stranka navede v obrambo, pa v zvezi s tem niso upoštevni.¹³⁴

108. V skladu s to logiko je Sodišče poudarilo, da je sodišče, pri katerem je vložena tožba za izpolnitev pogodbe, pristojno na podlagi člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, tudi če tožena stranka v okviru razloga, navedenega v obrambo, zatrjuje neobstoj (ali ničnost) te pogodbe.¹³⁵ Po analogiji sodišče, pri katerem je vložen zahtevke, ki temelji na „deliktne obveznosti“, ne more ugotoviti, da ta zahtevke spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ zgolj zato, ker je tožena stranka v okviru razloga, navedenega v obrambo, uveljavljala obstoj pogodbe med strankama. Tudi tu sodbe Brogsitter ni mogoče razlagati v nasprotnem smislu. Vprašanje morebitne utemeljitve ali pogodbene oprostitev v zvezi z očitanimi dejanji tudi tu pomeni zgolj predhodno ali stransko vprašanje v okviru preučitve obstoja delikta.

131 Glej po analogiji sodbo z dne 12. maja 2011, BVG (C-144/10, EU:C:2011:300, točka 39).

132 Glej zlasti sodbo z dne 14. novembra 2019, Spedidam (C-484/18, EU:C:2019:970, točka 38 in navedena sodna praksa).

133 Glej med drugim sodbi z dne 25. oktobra 2012, Folien Fischer in Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, točka 50), in z dne 28. januarja 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, točka 62).

134 Glej zlasti sodbo z dne 29. junija 1994, Custom Made Commercial (C-288/92, EU:C:1994:268, točka 19), v kateri je Sodišče poudarilo, da sodišče, pred katerim poteka postopek, zaradi preverjanja svoje pristojnosti ne bi smelo biti prisiljeno „upoštevati [...] razloge, ki jih navaja tožena stranka“. Glede tega po mojem mnenju ni protislovja med to trditvijo in poznejšo sodno prakso Sodišča, v skladu s katero mora sodišče, pred katerim poteka postopek, v fazi preverjanja svoje pristojnosti „presoditi vse elemente, ki jih ima na voljo, tudi trditve, ki jih morda predloži tožena stranka“ (sodba z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, točka 46)). To sodno prakso je namreč treba razumeti tako, da sodišče, pred katerim poteka postopek, v tej fazi ni treba upoštevati razlogov, ki jih tožena stranka v zvezi z utemeljenostjo navede v obrambo, temveč *njene morebitne trditve glede pristojnosti*, na primer v zvezi s krajem nastanka škode v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia itd. (glej v tem smislu sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Szpunarja v zadevi Kolassa (C-375/13, EU:C:2014:2135, točka 77)).

135 Glej zlasti sodbo z dne 4. marca 1982, Effer (38/81, EU:C:1982:79, točki 7 in 8).

109. Ta razlaga po mojem mnenju zagotavlja pravno varnost, ker sodišču, pred katerim poteka postopek, omogoča, da preveri svojo pristojnost *ab initio*, ob upoštevanju zahtevka, ne da bi morale opraviti temeljito analizo utemeljenosti, in neodvisno od vprašanja, ali tožena stranka sodeluje v postopku.¹³⁶ In obratno, bilo bi v nasprotju z načelom pravne varnosti in ciljem visoke ravni predvidljivosti pravil o pristojnosti, če bi lahko bila uporaba člena 7, točka 1, ali člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia odvisna od razloga, navedenega v obrambo, ki ga lahko tožena stranka poda nepravočasno.¹³⁷ Poleg tega bi to pomenilo, da bi zadostovalo njeno sklicevanje na obstoj pogodbe med njo in tožečo stranko, da bi bila pristojnost v „zadevah v zvezi z delikti“ iz navedenega člena 7, točka 2, onemogočena.¹³⁸

110. Navedeno razlago po mojem mnenju potrjuje sodba Hi Hotel HCF.¹³⁹ V zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, izrečena kmalu po sodbi Brogsitter, je tožeča stranka v skladu s členom 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia pri sodišču vložila tožbo za ugotovitev deliktne odgovornosti na podlagi kršitve njenih avtorskih pravic. Tožena stranka je tej tožbi ugovarjala s sklicevanjem na pogodbo, ki je bila predhodno sklenjena med strankama in ki je po njenem mnenju določala prenos zadevnih pravic nanjo, ter je iz tega razloga izpodbijala obstoj delikta in upoštevnost te določbe. Sodišče pa je v bistvu spomnilo, da mora sodišče, pri katerem je tožba vložena, svojo pristojnost ugotoviti z vidika deliktne zahtevka, ki ga je oblikovala tožeča stranka, neodvisno od razloga v zvezi s pogodbo, ki ga je tožena stranka navedla v obrambo.¹⁴⁰

111. Pred zaključkom tega oddelka je treba preučiti še dvoje. *Prvič*, kot je Komisija navedla na obravnavi, se opredelitev zahtevka ne izvaja na enak način, kadar stranki zavezuje zavarovalna pogodba, potrošniška pogodba ali pogodba o zaposlitvi. V nasprotju s pravili o posebnih pristojnostih iz člena 7 Uredbe Bruselj Ia¹⁴¹ se namreč z oddelki 3, 4 in 5 poglavja II te uredbe, ki se nanašajo na zahtevke „v zadevah v zvezi z zavarovanjem“, zadevah v zvezi s „potrošniškimi pogodbami“ oziroma zadevah v zvezi z „individualnimi pogodbami o zaposlitvi“, uresničuje cilj zaščite šibkejše stranke pogodbe – zavarovanca, potrošnika ali delavca –¹⁴² pri čemer so ti oddelki zavezujoči. Gre torej za preprečevanje možnosti, da bi druga pogodbeni stranka obšla te oddelke z vložitvijo svojega zahtevka na podlagi deliktne odgovornosti. Poleg tega se z navedenimi oddelki ne uresničuje cilj bližine kot tak, opredelitev pogodbene obveznosti, na kateri temelji zadevni zahtevek, pa ni potrebna za delovanje pravil o pristojnosti, ki jih zadevni oddelki določajo. Tako se za vse zahtevke, vložene med strankami takih pogodb, ki se nanašajo na spore, nastale ob njihovi izpolnitvi, načeloma uporabljajo ti isti oddelki, ne glede na pravni temelj teh zahtevkov.¹⁴³

136 Glej v istem smislu Dickinson, A., *op. cit.*, zlasti str. 471.

137 Glej po analogiji sodbe z dne 25. julija 1991, Rich (C-190/89, EU:C:1991:319, točka 27); z dne 8. maja 2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, točke od 24 do 32), in z dne 12. maja 2011, BVG (C-144/10, EU:C:2011:300, točka 35). Glej v istem smislu tudi Zogg, S., *op. cit.*, str. 50 in 51.

138 Glej po analogiji sodbi z dne 4. marca 1982, Effer (38/81, EU:C:1982:79, točka 8), in z dne 12. maja 2011, BVG (C-144/10, EU:C:2011:300, točki 34 in 35). Glej tudi moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točka 89); Brosch, M., „Die Brogsitter-Defence: Neues zur Annexzuständigkeit am Vertragsgerichtsstand für deliktische Ansprüche in der EuGVVO, zugl Anmerkung zu EuGH 13. 3. 2014, C-548/12, Marc Brogsitter/Fabrication de Montres Normandes EURL und Karsten Fräbsdorf“, ÖJZ 2015, str. 958–960, ter Magnus, U., in Mankowski, P., *op. cit.*, str. 168.

139 Sodba z dne 3. aprila 2014 (C-387/12, EU:C:2014:215).

140 Glej v tem smislu sodbo z dne 3. aprila 2014, Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, točke od 16 do 22).

141 Sodišče je večkrat presodilo, da namen člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia ni zaščita ene od strank v sporu (glej zlasti sodbo z dne 17. oktobra 2017, Bolagsupplysningen in Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, točki 38 in 39)). Enaka analiza po mojem mnenju velja za člen 7, točka 1, te uredbe.

142 Glej uvodno izjavo 18 Uredbe Bruselj Ia.

143 Glej v zvezi z oddelkom 4 poglavja II Uredbe Bruselj Ia sodbi z dne 11. julija 2002, Gabriel (C-96/00, EU:C:2002:436, točke od 54 do 58), in z dne 2. aprila 2020, Reliantco Investments in Reliantco Investments Limassol Sucursala București (C-500/18, EU:C:2020:264, točke od 58 do 73), ter v zvezi z oddelkom 5 tega poglavja moje sklepne predloge v zadevi Bosworth in Hurley (točke od 91 do 103). Sodišče še ni imelo priložnosti odločiti o tem vprašanju v okviru oddelka 3 navedenega poglavja. Glej vseeno za uporabo podobnega pristopa v zvezi s tem oddelkom 3 Supreme Court of the United Kingdom (vrhovno sodišče Združenega kraljestva), 1. april 2020, *Aspen Underwriting Ltd and others v Credit Europe Bank NV*, [2020] UKSC 11, točke od 34 do 41.

112. *Drugič*, del doktrine¹⁴⁴ predlaga, naj se sodišču, ki je pristojno po pogodbi na podlagi člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, prizna akcesorna pristojnost tudi za odločanje o „deliktne“ zahtevkih, ki so tesno povezani s „pogodbenimi“, zlasti v sporih, ki vključujejo potencialen stek odgovornosti. Gre torej za vprašanje, ali je treba v zvezi s tem pojasniti sodbo Kalfelis.

113. Podarjam, da se to vprašanje razlikuje od vprašanja opredelitve, o katerem se je razpravljalo v prejšnjih točkah teh sklepnih predlogov. Če je namreč treba na podlagi sodbe Brogsitter zahtevke, ki temelji na pravni podlagi, ki se v nacionalnem pravu obravnava kot deliktne, opredeliti kot „pogodbeni“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, ga ob upoštevanju te opredelitve ni več mogoče vložiti pri sodišču, pristojnem za delikt, na podlagi člena 7, točka 2, te uredbe. Nasprotno pa priznanje pristojnosti sodišča, pristojnega po pogodbi, za odločanje o „deliktne“ zahtevkih v avtonomnem pomenu izraza, ki so stranski glede na „pogodbene“ zahtevke, tožeči stranki ne bi preprečevalo izbire, da prvonavedene zahtevke vložijo pri istem sodišču, pristojnem za delikt. Imela bi preprosto tudi možnost, da vse zahtevke vložijo pri sodišču, pristojnem po pogodbi.

114. Res je, da načelo, da stranska stvar sledi glavni stvari, v sodni praksi Sodišča v zvezi z Uredbo Bruselj Ia ni popolnoma tuje.¹⁴⁵ Poleg tega bi priznanje take akcesorne pristojnosti znova pomenilo prednosti z vidika učinkovitega izvajanja sodne oblasti, ker bi omogočilo med drugim določeno ekonomičnost postopka.

115. Vendar po mojem mnenju dejstvo ostaja, da Uredba Bruselj Ia v sedanji različici ne omogoča take rešitve. Spomniti moram namreč, da so posebne pristojnosti, določene v tej uredbi, odvisne od tega, med katere „zadeve“ spada spor. V členu 7, točka 1, in členu 7, točka 2, navedene uredbe se jasno razlikuje med zahtevki „pogodbene“ narave in zahtevki „deliktne“ narave. Zato zahtevkov, ki spadajo v drugonavedeno kategorijo, ni mogoče vključiti v ta člen 7, točka 1, ne da bi se ta sistem kršil in bi se področje uporabe zadnjenavedene določbe – ki jo je, poudarjam, treba razlagati ozko – razširil prek tega, kar zahteva njen cilj, in sicer zagotoviti, da lahko pogodbeni vprašanja po izbiri tožeče stranke obravnava sodišče, ki je najbližje sporni pogodbeni obveznosti.¹⁴⁶ Zakonodajalec Unije bi moral določiti tako akcesorno pristojnost bodisi s spremembo tega člena 7, točka 1, bodisi s preoblikovanjem pravila o sorodnosti iz člena 30 Uredbe Bruselj Ia v pravilo o pristojnosti.¹⁴⁷ Do takrat ima tožeča stranka zaradi ekonomičnosti postopka, kot sem navedel v točki 85 teh sklepnih predlogov, na voljo izbiro, da vse svoje zahtevke vložijo pri sodiščih države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče, v skladu s členom 4(1) te uredbe.

C. Opredelitev tožb za ugotovitev odgovornosti, ki se vložijo v sporih med pogodbenimi strankami in temeljijo na kršitvi pravil konkurenčnega prava

116. Ob upoštevanju sodne prakse Sodišča, kot je bila pojasnjena v prejšnjih dveh oddelkih teh sklepnih predlogov, po mojem mnenju ni veliko dvoma o opredelitvi tožbe za ugotovitve civilne odgovornosti, kot je ta, ki jo je v obravnavanem primeru družba Wikingerhof vložila zoper družbo Booking.com.

¹⁴⁴ Glej zlasti Briggs, A., *op. cit.*, str. 237, in Weller, M., *op. cit.*

¹⁴⁵ Glej zlasti sodbo z dne 15. januarja 1987, Shenavai (266/85, EU:C:1987:11, točka 19).

¹⁴⁶ Glej v istem smislu Zogg, S., *op. cit.*, str. 57–62, in Minois, M., *op. cit.*, str. 250.

¹⁴⁷ V sedanjem stanju Uredbe Bruselj Ia njen člen 30 pomeni izjemo, ki omogoča, da če sorodne pravde tečejo pred sodišči različnih držav članic, vsa sodišča, razen tistega, ki je prvo začelo postopek, prekinejo postopek. Glej v prid razširitvi pravila o sorodnosti Gaudemet-Tallon, H., *op. cit.*, str. 175.

117. Opozarjam, da dejstvo, da ti družbi zavezuje pogodba, ne more zadostovati za ugotovitev, da ta zahtevek spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia. Vprašanje, ali bi se vlagateljica revizije iz postopka v glavni stvari hipotetično lahko sklicevala na kršitev te pogodbe,¹⁴⁸ v tem pogledu prav tako ne more biti upoštevno.

118. Kot neprestano navajam v teh sklepnih predlogih, je namreč uvrstitev zahtevka med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia oziroma med „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, te uredbe odvisna od njegovega pravnega temelja, torej od obveznosti, na kateri ta zahtevek (dejansko) temelji.

119. V obravnavanem primeru se je družba Wikingerhof v svoji tožbi sklicevala na pravila nemškega konkurenčnega prava. Ta pravila so namenjena zaščiti trga, zato so z njimi naložene dolžnosti vsem podjetjem. Ne glede na vprašanje, ali se nemško pravo dejansko uporablja za tožbo iz postopka v glavni stvari, kar v predhodni fazi preverjanja pristojnosti ni dokončno ugotovljeno,¹⁴⁹ sklicevanje na zadevna pravila kaže, da se navedena družba sklicuje na to, da je družba Booking.com kršila dolžnost, predpisano z zakonom neodvisno od pogodbe ali druge prostovoljne zaveze. Ta tožba torej temelji na „deliktne obveznosti“ v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia.¹⁵⁰

120. „Deliktne“ naravo te obveznosti potrjuje tudi, kot sta pravilno navedli družba Wikingerhof in Komisija, sodba CDC Hydrogen Peroxide.¹⁵¹ V tej sodbi – naj spomnim, nanašala se je na odškodninske zahtevke, ki so jih kupci¹⁵² kemičnega izdelka na podlagi pravil konkurenčnega prava vložili zoper podjetja, ki so proizvajala ta izdelek, ker so bila udeležena v protikonkurenčnem omejevalnem sporazumu, v okviru katerega so med drugim določala cene zadevnega izdelka – je Sodišče odločilo, da so bile dobave kupcem sicer res zagotovljene v okviru pogodbenih razmerij z različnimi udeleženci zadevnega sporazuma, vendar „škodni dogodek ne leži v domnevni kršitvi pogodbenih obveznosti, temveč v omejitvi pogodbene svobode na podlagi tega omejevalnega sporazuma, česar posledica je, da si kupci ne morejo zagotoviti dobav po tržni ceni“.¹⁵³

121. Podobno se v obravnavani zadevi družba Wikingerhof ne sklicuje na kršitev pogodbe, ki jo veže do družbe Booking.com, ampak na dejstvo, da drugonavedena družba zlorablja svoj prevladujoči položaj s tem, da prvi družbi nalaga nepošteno poslovne pogoje, zlasti prek splošnih pogojev, ki jih uporablja v okviru njenega razmerja.

122. Poleg tega, kot poudarja Komisija, za „ugotovitev dopustnosti ali pa nedopustnosti [očitanega] ravnanja“ očitno ni „nujna“ razlaga pogodbe, ki zavezuje stranki v postopku v glavni stvari, v smislu sodbe Brogsitter, čeprav se domnevna protikonkurenčna ravnanja udejanjijo v njenem pogodbenem razmerju.¹⁵⁴

148 V zvezi s tem je družba Wikingerhof na obravnavi v odgovor na vprašanje Sodišča navedla, da bi svoj zahtevek hipotetično lahko vložila ob opiranju na pravila nemškega prava glede pogodbene odgovornosti oziroma, natančneje, na neizpolnitev obveznosti dobrovernega izpolnjevanja pogodb.

149 Vendar bo z gotovostjo ugotovljeno glede na člen 6(3) Uredbe Rim II.

150 Glej po analogiji sodbe z dne 23. oktobra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, točka 28); z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, točke od 34 do 56); z dne 5. julija 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, točka 51), in z dne 29. julija 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, točke od 22 do 37). Glej v istem smislu Behar-Touchais, M., „Abus de puissance économique en droit international privé“, *Revue internationale de droit économique*, 2010, zv. 1, str. 37–59, zlasti str. 41 in 42.

151 Sodba z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335).

152 Podjetja, oškodovana zaradi omejevalnega sporazuma, so svoje terjatve sicer odstopila tožečemu podjetju v postopku v glavni stvari, ki samo ni sklenilo pogodbe s toženimi podjetji. Vendar je to podjetje zaradi tega odstopa terjatev uveljavljalo pravice oškodovancev proti zadnjenavedenim podjetjem (glej v tem smislu sodbo z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, točka 35)).

153 Sodba z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, točka 43).

154 Glej po analogiji Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu, Nemčija), 23. november 2017, WRP 2018, 629, točki 22 in 23.

123. Ker se različna ravnanja, ki jih družba Wikingerhof očita družbi Booking.com,¹⁵⁵ umeščajo v okvir njunega pogodbenega razmerja, bo seveda treba ugotoviti natančno vsebino njunih zavez, da bi se ugotovila resničnost teh ravnanj. V zvezi s tem opozarjam, da družba Wikingerhof med drugim trdi, da ko družba Booking.com označuje cene za njen hotel kot znižane, za to ravnanje ni veljavne pogodbene podlage. Ker se stranki glede tega ne strinjata,¹⁵⁶ bo moralo sodišče razlagati splošne pogoje poslovanja družbe Booking.com, da bi ugotovilo njihov obseg, kar bi bilo nedvomno vprašanje pogodbenega prava, urejeno z *lex contractus*.

124. Vendar gre pri tem zgolj za predhodno vprašanje, ki ne more prevzeti opredelitve zahtevka. Ko bo na to predhodno vprašanje odgovorjeno in bo *resničnost* ravnanja, ki ga družba Wikingerhof očita družbi Booking.com, ugotovljena, bo moralo sodišče razrešiti glavno vprašanje *dopustnosti* tega ravnanja, od katerega sta odvisna načelo in obseg pravice do odškodnine.¹⁵⁷

125. Izhodiščna točka za presojo dopustnosti navedenega ravnanja pa niso pogodba ali splošni pogoji poslovanja in pravo, ki se uporablja zanj, ampak – ponavljam – pravila konkurenčnega prava. Glavno vprašanje, ali ravnanja družbe Booking.com povzročijo njeno civilno odgovornost, je odvisno od meril o prepovedi zlorabe prevladujočega položaja, kot jih določajo zadnjenavedena pravila.

126. Kot navaja predložitveno sodišče ter kot sta trdili družba Wikingerhof in Komisija, je vprašanje, ali je družba Booking.com zlorabila prevladujoči položaj v smislu navedenih pravil konkurenčnega prava, razdeljeno na več podvprašanj, in sicer v bistvu, prvič, kakšna je opredelitev upoštevnega trga, drugič, kakšna so razmerja moči med podjetji na tem trgu – da bi se ugotovilo, ali ima družba Booking.com na njem prevladujoči položaj – in tretjič, kakšni so učinki ravnanj, očitanih tej družbi, na navedenem trgu – da bi se ugotovilo, ali ta družba zlorablja ta morebiten položaj.

127. To pa so izključno vprašanja konkurenčnega prava, na katera je treba odgovoriti glede na nacionalna pravila, navedena v členu 6(3) Uredbe Rim II.

128. Pogodba je še toliko manj odločilna za odločanje o dopustnosti ali nedopustnosti ravnanja, ki ga očita družba Wikingerhof, ker, kot poudarja Komisija, ta pogodba v zvezi s tem sploh ni razlog, ki bi ga družba Booking.com navajala v obrambo.¹⁵⁸ V nasprotju s primerom tožbe zaradi kršitve avtorskih pravic, ki bi ji tožena stranka nasprotovala s sklicevanjem na licenčni sporazum, kot je ta primer omenjen v točki 106 teh sklepnih predlogov, izpodbijana ravnanja, če se štejejo za nedopustna, ne bi postala dopustna zato, ker bi bila deloma ali v celoti zajeta z določbami pogodbe ali splošnimi pogoji poslovanja, ki se uporabljajo zanj, saj s pogodbo ni mogoče „dovoliti“ ravnanja, ki je v nasprotju s konkurenčnim pravom.

129. Glede na vse navedeno menim, da tožba, ki jo je vložila družba Wikingerhof, spada med „zadeve v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia.

¹⁵⁵ Kot so povzeta v točki 12 teh sklepnih predlogov.

¹⁵⁶ Glej opombo 23 teh sklepnih predlogov.

¹⁵⁷ Po analogiji bo v okviru tožbe za ugotovitev odgovornosti za zlorabo prevladujočega položaja, v kateri bi kupec svojemu dobavitelju očital določanje nepoštenih prodajnih cen (glej člen 102, drugi odstavek, točka (a), PDEU), lahko za ugotovitev resničnosti tega ravnanja potrebno ugotavljanje, kaj določa pogodba. V primeru nestrinjanja med strankama glede natančnih cen, ki jih določa pogodba – ker na primer temeljijo na zapleteni računski formuli, ker so v njih upoštevane različne spremenljivke itd. – bo določbe pogodbe, ki se nanašajo na ceno, morda moralo razlagati sodišče. Vendar bi tudi tu šlo zgolj za *predhodno vprašanje*, ki bi omogočilo, da se ugotovi resničnost očitane ravnanja, da bi lahko sodišče odločilo o glavnem vprašanju njegove zakonitosti z vidika konkurenčnega prava.

¹⁵⁸ Kot sem navedel v točki 107 teh sklepnih predlogov, obstoj takega razloga, navajenega v obrambo, nikakor ne bi bil upošteven za opredelitev zahtevka.

130. Kot sta poudarili družba Wikingerhof in Komisija, je ta razlaga v skladu s ciljem bližine, ki se uresničuje s tem členom 7, točka 2. Sodišče, pristojno za delikt, je namreč najprimernejše za odločanje o glavnih vprašanjih, ki se postavljajo v okviru take tožbe, zlasti v smislu zbiranja in presoje dokazov, ki so upoštevni glede tega, najsi gre za upoštevni trg, razmerja moči na tem trgu ali učinke izpodbijanih ravnanj na navedenem trgu.¹⁵⁹

131. Poleg tega navedena razlaga zagotavlja skladnost med stvarnim področjem uporabe člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia in stvarnim področjem uporabe člena 6(3) Uredbe Rim II.

132. Razlage, predlagane v teh sklepnih predlogih, ne omaje trditev družbe Booking.com in češke vlade, da tožba, kot je ta, ki jo je vložila družba Wikingerhof, spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, ker je družba Wikingerhof s tem, da je predlagala opustitev domnevnih očitanih ravnanj, v resnici skušala doseči spremembo splošnih pogojev poslovanja družbe Booking.com v svojo korist in s tem pridobiti nove pogodbene pravice.

133. Ker namreč družba Wikingerhof s svojo tožbo ne namerava prekiniti pogodbenega razmerja, ki jo povezuje z družbo Booking.com, temveč želi zagotoviti njegov nadaljnji obstoj ob spoštovanju konkurenčnega prava, bo morala družba Booking.com ob predpostavki, da je ta tožba utemeljena, svoje ravnanje v zvezi z vlagateljico revizije v postopku v glavni stvari, vključno s splošnimi pogoji poslovanja, ki jih izvaja v okviru tega razmerja, nujno prilagoditi mejam, ki jih določa to pravo. Glede tega po mojem védenju na tem področju ni redko, da opustitev zlorabe prevladujočega položaja pripelje do novih pravic za tožečo stranko, na primer, če gre pri zlorabi za zavračanje prodaje ali določanje previsokih cen. V prvem primeru bo doseganje opustitve zlorabe konkretno pomenilo, da bo podjetje s prevladujočim položajem prisiljeno skleniti pogodbo s tožečo stranko, v drugem pa, da bo – če se nekoliko poenostavi – prisiljeno znižati svoje cene v korist tožeče stranke.

134. Te razlage prav tako ne omaje trditev družbe Booking.com, da se želi z zahtevkom družbe Wikingerhof doseči delna ničnost pogodbe, ki veže ti družbi, ker vključuje preverjanje, ali so nekatere določbe splošnih pogojev poslovanja prve družbe v nasprotju s konkurenčnim pravom in torej nične.

135. Sicer drži, da tožba za ugotovitev ničnosti pogodbe spada na področje uporabe člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia.¹⁶⁰ Toda, kot je družba Wikingerhof navedla na obravnavi v odgovor na vprašanje Sodišča, ta družba s svojim zahtevkom ne skuša doseči ugotovitve ničnosti pogodbe, ki jo povezuje z družbo Booking.com, na podlagi pravil pogodbenega prava, ki se nanašajo na pogoje za sklenitev pogodbe. V tem okviru bi bila ničnost določb zadevnih splošnih pogojev poslovanja kvečjemu posredna posledica tega zahtevka.¹⁶¹

136. Navedene razlage ne omaje niti trditev družbe Booking.com, da zahtevek družbe Wikingerhof spada med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, ker je ta v smislu sodne prakse v zvezi s to določbo „svobodno privolila“ v splošne pogoje poslovanja družbe Booking.com, tudi ob predpostavki, da ima ta družba prevladujoči položaj.

159 Glej po analogiji sodbo z dne 29. julija 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, točka 34 in navedena sodna praksa).

160 Glej točko 41 teh sklepnih predlogov.

161 Glej po analogiji sodbo z dne 23. oktobra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, točka 36).

137. Trditev družbe Booking.com bi bila po mojem mnenju utemeljena, če bi bil postopkovni okvir obrnjen. Če bi ta družba pri sodišču vložila tožbo za izpolnitev obveznosti, izhajajočih iz njenih splošnih pogojev poslovanja, in bi družba Wikingerhof kot razlog, naveden v obrambo, navedla, da ni „svobodno privolila“ v te splošne pogoje, katerih naložitev od družbe Booking.com pomeni zlorabo, ki ni združljiva s konkurenčnim pravom, bi ta tožba spadala med „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia.¹⁶² Kot sem navedel, je ta opredelitev namreč odvisna od zahtevka tožeče stranke, ne pa od razlogov, ki jih v obrambo navede tožena stranka.

138. Vendar se v obravnavanem primeru družba Wikingerhof kot tožeča stranka opira na „deliktno obveznost“, ki je posledica domnevne kršitve pravil konkurenčnega prava. V tem postopkovnem okviru mora sodišče, pred katerim poteka postopek, za ugotavljanje svoje pristojnosti obravnavati trditve družbe Wikingerhof kot dokazane, vključno s tem, da naj bi bila primorana privoliti v sporne splošne pogoje poslovanja družbe Booking.com zaradi prevladujočega položaja te družbe. Zadnjenavedena družba torej ne more spremeniti opredelitve zahtevka vlagateljice revizije v postopku v glavni stvari tako, da v obrambo navede, da je družba Wikingerhof „svobodno privolila“ v te splošne pogoje poslovanja.

139. Nazadnje, razlage, predlagane v teh sklepnih predlogih, ne omaje sodba Apple Sales International in drugi,¹⁶³ v kateri je Sodišče odločilo, da se dogovor o pristojnosti v smislu člena 25 Uredbe Bruselj Ia, ki ga vsebuje pogodba med distributerjem in njegovim dobaviteljem, lahko uporabi za odškodninsko tožbo, ki jo prvi vloži proti drugemu na podlagi člena 102 PDEU, kadar zatrjevana zloraba prevladujočega položaja nastane, tako kot v obravnavni zadevi, v okviru njunih pogodbenih razmerij.¹⁶⁴

140. Kot sem navedel v točki 89 teh sklepnih predlogov, se dogovor o pristojnosti ob upoštevanju njegove formulacije lahko nanaša na vse spore, ki so ali ki bodo nastali v zvezi z določenim pravnim razmerjem.¹⁶⁵ Ta „preizkus“ zahteva nič več in nič manj kot (dovolj neposredno) povezavo med zadevno pogodbo in zadevnim zahtevkom. Pravni temelj tega zahtevka v tem okviru ni odločilen. Tak dogovor se torej lahko uporabi tako za zahtevke v „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia kot za zahtevke v „zadevah v zvezi z delikti“ v smislu člena 7, točka 2, te uredbe, če taka povezava obstaja.¹⁶⁶ Razlaga, v skladu s katero tožba za ugotovitev civilne odgovornosti, kot je ta, ki jo je družba Wikingerhof vložila zoper družbo Booking.com, spada med „zadeve v zvezi z delikti“, je zato povsem združljiva s sodbo Apple Sales International in drugi.¹⁶⁷

V. Predlog

141. Glede na vse navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanje, ki ga je postavilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), odgovori tako:

Člen 7, točka 2, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da tožba za ugotovitev civilne odgovornosti, ki temelji na kršitvi pravil konkurenčnega

162 Glej v istem smislu Vilà Costa, B., „How to Apply Articles 5(1) and 5(3) Brussels I Regulation to Private Enforcement of Competition Law: a Coherent Approach“, v: Basedow, J., Francq, S. in Idot, L. (ur.), *International antitrust litigation: Conflict of laws and coordination*, Hart Publishing, Oxford, 2012, zlasti str. 24.

163 Sodba z dne 24. oktobra 2018 (C-595/17, EU:C:2018:854).

164 Glej sodbo z dne 24. oktobra 2018, Apple Sales International in drugi (C-595/17, EU:C:2018:854, točke od 28 do 30).

165 Glej zlasti sodbo z dne 24. oktobra 2018, Apple Sales International in drugi (C-595/17, EU:C:2018:854, točka 22 in navedena sodna praksa).

166 Glej sklepane predloge generalnega pravobranilca N. Wahla v zadevi Apple Sales International in drugi (C-595/17, EU:C:2018:541, točke 34, 35 in 71).

167 Sodba z dne 24. oktobra 2018 (C-595/17, EU:C:2018:854).

prava, spada med „zadeve v zvezi z delikti ali kvazidelikti“ v smislu te določbe, tudi kadar sta tožeča stranka in tožena stranka poleg tega stranki pogodbe ter do domnevnih protikonkurenčnih ravnanj, ki jih prva očita drugi, prihaja v njunem pogodbenem razmerju.